Oplata pocztowă uiszczonă ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - נעזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 103/1408 | Łódź, Środa 9 maja 1928 r | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואָך יט אייר תרפ"ח | Nr. 103/1408

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

מארשאל פילסודסקי פאהרט אויף קוראציע

די קלאנגען וועגען רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט ווערען אפגעלייקענט.

וואַרשאַ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספאָנדענט). היינט איז אונטער'ן פאָרזיץ פון מלוכה-פרעזידענט פאָרגעקומען אין שלאָס א זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט. עס האָבען זיך בעטייליגט אַלע מיניסטאָרען, א חוץ דעם מאַרשאַל פילסודסקי, וועלכער פערלאָזט נישט צוליב זיין קראַנקהייט זיין צייטווייליגען וואוין-אָרט אין אינספעקטאָראַט פון דער אַרמעי.

אין די סיים-קרייזען געהט אַרום א קלאַנג, אַז די היינטיגע מיניסטאָרען-קאָנפערענץ איז בע-שלאָסען געוואָרען נאָך זונטאָג אויף דער קאָנפע-רענץ צווישען מלוכה-פרעזידענט און מאַרשאַל פיל-סודסקי.

צוויי א זייגער בייטאָג איז צום מלוכה-פרע-זידענט איינגעלאַדען געוואָרען דער סייב-מאַרשאַ-לעק דאַשינסקי. די קאָנפערענץ האָט געדויערט א שעה צייט. דאַן איז דער פרעזידענט אָבגעפאָהרען קיין ספאַלע.

אויף די אָנפראַגען פון די זשורנאַליסטען צום מאַרשאַלעק דאַשינסקי וועגען דער קאָנפערענץ מיט'ן מלוכה-פרעזידענט האָט דער מאַרשאַלעק נישט געוואָלט געבען קיין שום תשובה.

האַלב אָפיציעל איז א ביסעל שפעטער גע-מאָלדען געוואָרען, אַז אויף דער קאָנפערענץ פון די מיניסטאָרען איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַ-גע וועגען אינוועסטיציעס. אַזוי ווי ס'האָט אויסגע-זעהען אומנאַטירליך, וואָס אַזאַ פראַגע ווערט גע-האַלטען בסוד-סודות, איז אַרויס א צווייטע מיט-טיילונג, אַז אַלע קלאַנגען וועגען א פאָרשטעהענ-דער רעקאָנסטרוקציע פון קאַבינאַט זענען פאַלש.

נאָך שפעטער איז פון פון מאַסגעבענדע קריי-זען מיטגעטיילט געוואָרען פאָלגענדעס:

דער געזונד-צושטאַנד פון פרעמיער מאַרשאַל פילסודסקי פאָדערט ער זאָל זיך בעגעבען אויף א לענגערע קוראַציע. ביז צו דער לעצטער מינוט איז נאָך נישט בעקאַנט, צי דער מאַרשאַל וועט פאָה-רען קיין אויסלאַנד זיך קורירען, אָדער ער וועט בלייבען ביי זיין איצטיגען פערלאַנג, אַז די קוראַ-ציע זאָל פאָרקומען אין לאַנד. אין לעצטען פאַל קומען אין בעטראַכט — דרוסקעניק אָדער ראַבקאַ, הגם דער מאַרשאַל גופא וואָלט וועלען פערבלייבען אין סולעיובעק.

דער געזונד-צושטאַנד פון מאַרשאַל פילסוד-סקי פאָדערט אַבסאָלוטע רוה. ער פאָדערט אָבער, אַז אין אַלע פראַגען, וואָס זענען נוגע די מיליטע-רישע, אויסערן- און סיים-ענינים זאָל ער זיין גע-נוי אינפאָרמירט און קאָנען זאָגען דאָס ענטגיל-טיגע וואָרט.

די קלאַנגען וועגען רעקאָנסטרוקציע פון קאַ-בינעט, אַז אַלס קריגס-מיניסטער זאָל בעשטימט ווערען גענעראַל סאָסנקאָווסקי, אַלס גענעראַל-אינס-פעקטאָר פון דער אַרמעי — גענ. שיקאָרסקי און אַז פולק. סלאַוועק זאָל זיין קאַנדידאַט אויף פרע-מיער — ווערען אָפגעלייקענט. קיין פאָרמעלע רע-קאָנסטרוקציע וועט נישט פאָרקומען. די לויפענדע ענינים אין קריגס-מיניסטעריום וועט ערלעדיגען דער וויצע-מיניסטער גענ. קאָנאַזשעווסקי אינאיינעם מיט גענ. סאָסנקאָווסקי. די אַלגעמיינע — וויצע-פרעמיער באַרטעל.

די בילדונגס-פאליטיק פון דער רעגירונג

פערביטערט די יודישע יוגענד.

רעדע פון דעפ. גרינבוים אין דער בודזשעט-קאָמיסיע פון סיים.

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספאָנדענט) אויף דער זיצונג פון דער בודזשעט קאָמיסיע ביים בעהאַנדלען דעם בודזשעט פון בילדונגס-מיניסטעריום האָט דעפ. צעלעוויטש (אוקראַינער) געהאַלטען אַ שאַרפע רעדע. די רעגירונג האָט ער געזאָגט, פיהרט נישט אויס די פערפליכ-טונגען בנוגע די נאַצ. מינדערהייטען. זי מיידט אויס אָנצורופען די אוקראַאינישע שפראַך אוקראַאיניש און רופט זי „רוסקי" (רוטעניש) וואָס איז בעליידיגענד. די צאָהל שולען מיט דער אוקראַאינישער אונטע-ריכטס-שפראַך האָט זיך פערקלענערט אַפילו אין פערגלייך מיט די עסטרייכישע צייטען. העכער איין מיל. אוקראַאינישע קינדער בעקומען איבערהויפּט נישט קיין אונטערריכט. ער וועט שטימען נעגען בו-דזשעט.

נאָכדעם ווי ס'האָט גערעדט דער בילדונגס-מי-ניסטער דאָברוצקי איז מיט אַ גרויסע רעדע אַרויס געטרעטען

דעפ. גרינבוים.

הגם די בעפעלקערונג האָט זיך שוין אויפגע-הערט צו קלאָגען, הערען זיך נישט אויף די אָנ-קלאַגען פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף דער בעציהונג צו די יודישע שולען. מאַנכע אינספעק-טאָרען שטרעבען צו פערניכטען די יודישע שולען און זיי ריהמען זיך, אַז די אָנקלאַגעס אויף זיי ווערען אַפילו נישט בעטראַכט. די רעגירונג האַלט די פּאָחשעכנע שולען אַלס אַסימילאַציע-ווערקצייג פאַר דער יודישער בעפעלקערונג, דאָס זעהט מען בולט אַרויס פון דעם ווי אַזוי ס'ווערט בעהאַנדעלט דער אונטערריכט פון דער יודישער רעליגיע, וועל-כע ווערט נישט געלערנט אַפילו אויף פּויליש, וועגן יודישע געשיכטע און ליטעראַטור איז בכלל שוין אַפגערעדט.

ביטנער (כ.ר.): וועלכע — יודישע צי העב-רעאישע?

גרינבוים: דאָס איז אונזער אַנ'אינערליכער ענין, וואָס האָט פונ'ם מלוכה-שטאַנדפונקט נישט קיין שום בעדייטונג. איהר נוצט דאָס אויס אַלס תירוץ. מיר וועלען דעם ענין ביי אונז נישט שנעל ערלעדיגען, אָבער צוליב דעם קענט איהר נישט אָפּוואַרפען אונזערע פאָדערונגען.

דעפּ. גרינבוים געהט דאַן אַריבער צו די סובסידיעס. ער בעצייכענט, אַז די פּאָזיציע פון 29 טויזענד זל. פאַר יודישע אינסטיטוציעס ענט-שפּרעכט נישט די שטייערן, וועלכע ס'צאָהלט די יודישע בעפעלקערונג. שטייערן צאָהלען די יודען 50 פראָצענט.

צווישענרוף: לויט די פערמעגענס.

דעפּ. גרינבוים: ניין, לויט אונזער פּאָליטישע שוואַכקייט. אין די שולען בילדען די יודען 6 פּראָצ. און דאָך בעקומען זיי נישט קיין שום סובסידיעס פאַר זייערע שולען, בפרט ווערט קיינער פון די יודישע שולען נישט פער'מלוכה'שט.

אין די ווייס-רוסישע, ליטווישע און אוקראַי-נישע שולען האָט מען דורכגעפיהרט קורצע וויזי-טאַציעס און מ'האָט זיי געגעבען מלוכה עפענטליכע רעכט און די יודישע שולען האָט מען צוויי מאָל דורכגעפיהרט די וויזיטאַציעס און דאָך זיי קיין עפענט-ליכע רעכט נישט געגעבען. ס'איז זיך שווער פאַר-צושטעלען, אַז ס'זאָל נישט זיין קיין איין קלאַס וואָס זאָל נישט ענטשפּרעכען די פאָדערונגען.

צווישענרוף: אין די שולען ווערט געפיהרט אַ קאָמוניסטישע אַגיטאַציע!

דעפּ. גרינבוים: אויב ס'וואָלט געווען אַזוי וואָלט די רעגירונג באַלד געשלאָסען די שולען. די רעגי-רונג האָט דאָך איינגעפונען, אַז אַ שולע וואָס ענטשפּרעכט די פאָדערונגען און האָט געגעבען עפּענטליכע רעכט פאַר 3 קלאַסען אין... פינסק

צווישענרוף: בעסער עפּעס ווי גאָרנישט.

דעפּ. גרינבוים: איידער אַזאַ עפּעס, איז בעסער גאָרנישט, ווייל אַזאַ עפּעס בעליידיגט. די צאָהל יודען אין די הויכשולען איז געפאַלען פון 25 פּראָ' אויף 21. צוליב דער אָנווענדונג פונ'ם „נומערוס קלויזוס" אַנ'אויסנאַהם איז נאָר קראַקאַ, וועלכע האָט זיך נאָך נישט בעוויזען...

צווישענרוף: זיך צו פערפּוילישען.

דעפּ. גרינבוים: ניין, פערפּויזענט צו ווערען. די צאָהל יודישע סטודענטען אין די אויסלענדישע אוי-ניווערזיטעטען האַלט אין איין וואַקסען און דאָס שאַפט נישט קיין גוטען נאָמען פאַר פּוילען; ס'שאַפט אונצופרידענע צווישען דער יוגענד און אַ גוטען מאַטעריאַל פאַר קאָמוניסטישער אַגיטאַציע. ס'וואָלט געווען פערשטענדליך, ווען מ'וואָלט געוואָלט שאַפען אַנ'אָפפלוס פון יודישער אינטעליגענץ, אָבער אין אַזאַ פאַל וואָלט מען נישט געראַרפט שטערען די פּראָפעסיאָנעלע בילדונג.

אויב מען פערשטאָפּט אַלע קאַנאַלען, ווערגט מען דערמיט די יודישע בעפעלקערונג, די רעגי-רונג אַליין טוט מיט איהרע מיטלען רעוואָלוציאָ-ניזירען די יודישע יוגענד, די לאַגע איז איצט ענהליך ווי אין יאָהר 1905 ביי די רוסישע צייטען.

צווישענרוף: צי איז דאָס א דראָהונג?

דעפ. גרינבוים: ניין דאָס איז נישט קיין דראָ-הונג, נאָר א פעסטשטעלונג פון דעם פאַקטישען צושטאַנד. דאָס געזעץ וועגען אוניפיקאַציע פון די קהלות שטעלט אונז נישט צופרידען, עס האָט אָבער זיינע מעלות. די פליכט פון דער רעגירונג צו נאָמינירען אין די קהלות איז לויט אונזער אינטערוועענץ פערביטען געוואָרען פון דער רעגי-רונג. אין קאָנגרעס-פוילען האָט די רעגירונג דאָס רעכט קיינמאָל נישט אויסגענוצט, דערפאַר איז דאָס רעכט שטאַרק אויסגענוצט געוואָרען אויף די קרעסען, און דאָרט איז פשוט א עפידעמיע פון פונאַנדערלאָזען די קהלות. בעזונדערס צייכענט זיך אויס דער וואָהלינער וואָיעוואָדע מעך, וועל-כער וויל צופאַסען די וואַהלען אין די קהלות צו די וואַהלען אין סיים.

פאַר די בעדערפענישען פון יודישען גלויבען איז בעשטימט געוואָרען א סומע פון 110 טויזענד זלאָטיס און 93 טויזענד זלאָטיס פאַר סעמינאַריעס פאַר יודישע רעליגיע. דאָס איז א לעכערליכע סומע אין פערגלייך מיט דער 3-מיליאָניגער יודי-שער בעפעלקערונג. איך לעג פאָר צו העכערען די סומע מיט 1 מיליאָן זלאָטיס, אויב מיין פאָר-שלאַג וועט אָפּגעוואָרפען ווערען, לעג איך פאָר איינגאַנצען אויסצושטרייכען די סומע פון בודזשעט.

דאַן האָט נאָך גערעדט פּראָפ. קושיזשאַנאָווסקי און דעמבסקי. דער לעצטער האָט אָנגעוויזען אַז דאָס גרעסטע אומגליק פון פוילען איז דער קלעריקאַליזם אין שול. נאָך קיינמאָל האָט דער קלער אַזוי נישט געוועלטיגט אין שול, ווי בעת דעם רעגירען פון מיניסטער דאָברוצקי.

מיט דעם האָט זיך די זיצונג בעענדיגט.

רומעניען אויף דער שוועל פון בירגער-קריג

בלוטיגע צוזאַמענשטויסען אין בוקאַרעשט. — קריגס-צושטאַנד אין זיבענבירגען. — פרינץ קאַראַל שטרעבט צום טראָן, ווערט אַרויסגע-שיקט פון ענגלאַנד.-פויערים-פּאַרטיי פאָדערט דימיסיע פון דער רעגירונג

בעלגראַד. 8 (ספּ. טעל.) יעדע פערבינ-דונג מיט רומעניען איז איבערגעריסען. אין בוקאַ-רעשט זאָל האָבען געקומען צו שווערע צוזאַמענ-שטויסען. דאָס מיליטער זאָל האָבען אַריבערגע-גאַנגען אויף דער זייט פון די רעוואָלוציאָניזירטע פויערים.

בודאַפּעשט. 8 (ספּ. טעל.) פון זיבענ-בירגען גיט מען איבער, אַז דאָרט איז ערקלערט קריגס-צושטאַנד. די גרעניץ-קאָנטראָלע איז זעהר א שטרענגע.

לאָנדאָן. 8 (אַטע) אין א געשפּרעך מיט זשורנאַליסטען האָט פרינץ קאַראָל ערקלערט, אַז ער איז איצט דער איינציגער מענש, וועלכער איז מסוגל צו פעראייניגען דאָס רומענישע פאָלק. פון זינט ער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון טראָן האָט זיך די לאַגע שטאַרק געביטען. געטון האָט ער דאָס אונטער א מאָראַלישען דרוק. ער האָט פערלאָזט רומעניען, ווייל ר'איז געגען דער עקאָנאָמישער און פּאָליטישער ליניע פון דער איצטיגער רעגירונג.

לאָנדאָן, 8 (אַטע). אין דעם אויפרוף פון פרינץ קאַראָל ווערט צ. א. געזאָגט, אַז אַלע שטרייט-פראַגען מיט די שכנים, דאַרפען ערלעדיגט ווערען דורך פרידליכע טראַקטאַטען און זיכער-הייטס-אָפּמאַכען.

בוקאַרעשט, 8 (ספּ. טעל.) דער קאָנגרעס פון דער פויערים-פּאַרטיי אין אַלבאַ יוליאַ האָט צ. א. אָנגענומען א רעזאָלוציע, וועלכע ערקלערט אַז דער איצטיגער מצב אין לאַנד איז אין סתירה צו דער קאָנסטיטוציע און געזעץ. דער קאָנגרעס טרעט נישט אַרויס געגען רעגענטען-ראַט, נאָר פאָ-דערט איהם אויף צו בעזייטיגען די איצטיגע רע-גירונג און צו פערבייטען איהר דורך אַנ'אַנדערע מיט'ן פיהרער פון די פויערים מאַניל בראש.

לאָנדאָן, 8. (ספּ. טעל.) „דיילי מייל" טיילט מיט, אַז לויט א פערשטענדיגונג צווישען אינערן- און אויסערן-מיניסטעריום איז בעשלאָסען געוואָרען צו פאָדערען פון פרינץ קאַראָל ער זאָל פערלאָזען ענגלאַנד.

צווייטע סאָוויעטישע נאָטע צו פּוילען.

פּראָצעס פון וואָיציעכאָווסקי'ן וועט פאָרקומען אין יוני.

מאָסקווא, 8 (ספּ. טעל.) דער געזאַנדטער פאַטעק איז היינט צוויימאָל געווען אין קאָמיסאַריאַט פאַר אויסלענדישע ענינים און קאָנפערירט מיט טשיטשערינען און דעם מיטגליד פון קאָלעגיום סטאָמאָניאַקאָוו וועגן דער סיטואַציע, וואָס האָט זיך געשאַפען צוליב'ן אַטענטאַט אויף ליזאַרעוו'ן.

מאָסקווא, 8 (ספּ. טעל.) אין דער אָנוועזנהייט פון סטאָמאָניאַקאָוו'ן האָט טשיטשערין איבערגעגעבען דעם פּוילישען געזאַנדטען פאַטעק אַ נאָטע צוליב'ן אַטענטאַט פון וואָיטשעכאָווסקי'ן אויף דעם סאָוויעטישען האַנדעלס-פערטרעטער אין פּוילען, ליזאַרעוו. טשיטשערין בעהויפּטעט, אַז די איינצעלהייטען פון'ם געשעהעניש לאָזען נישט איבער קיין שום ספק אין דעם, אַז די אַטענטאַטען אויף די סאָוויעטישע פאָרשטעהער טראָגען אַ סיסטעמאַטישען און אָרגאַניזירטען כאַראַקטער. ווייטער ווערט אין דער נאָטע פאָרגעוואָרפען, אַז די פּוילישע פּרעסע העצט צו טעראָריסטישע טעטיגקייט, און אַז פּוילען איז געוואָרען אַ געביט, וואו די עמיגראַנטישע אָרגאַניזאַציעס פיהרען אָן זייער טעראָריסטישע טעטיגקייט געגען סאָוויעט-רוסלאַנד, אַז זיי ווערען געשטיצט פון געהיימע קוועלען, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אַרויסצורופען קאָמפּליקאַציעס אין די בעציהונגען צווישען די סאָוויעטען מיט אַנדערע מלוכות.

די סאָוויעט-רעגירונג האַלט, אַז פּוילען מוז ווערען איבערצייגט, דאָס די געשאַפענע סיטואַציע ווערט אַ דירעקטע געפאַהר פאַר די בעציהונגען צווישען די ביידע מלוכות און ס'מוזען דעריבער פאָרגענומען ווערען ענערגישע שריט, וואָס זאָלען פערזיכערען די זיכערקייט און אונבערירליכקייט פון דער סאָוויעטישער פערטרעטערשאַפט אין פּוילען.

די נאָטע פערענדיגט זיך: די סאָוויעטישע רעגירונג דערוואַרט אַ שנעלע מיטיילונג מצד דער פּוילישער רעגירונג וועגען די מיטלען, וועלכע זי נעמט אָן, כדי צו דערשטיקען די ענערגישע טעטיגקייט פון די ווייסע טעראָריסטען אין פּוילען.

וואַרשא, 8 (טעלעפאָניש) די אויספאָרשונג וועגען אַטענטאַט אויף ליזאַרעוו'ן האָט איבערגענומען דער אויספאָרשונגס-ריכטער פאַר אויסערגעוועהנליכע ענינים ביים אַפּעלאַציע-געריכט טעאָדאָר וויטמינסקי. אַ חוץ דעם וועט מיט דער אויספאָרשונג זיך בעשעפטיגען דער אויבער-פּראָקוראָר פון אַפּעלאַציע-געריכט רודניצקי. ווי מ'רעכענט וועט ריכטער וויטמינסקי פערענדיגען זיין אַרבייט אין פערלויף פון 2 וואָכען און נאָכדעם וועט די פּראָקוראַטור צוזאַמענשטעלען דעם בעשולדיגונגס-עקט. דער פּראָצעס וועט פאָרקומען וואַהרשיינליך אָנהויב יוני.

וואַרשא, 8 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די אויספאָרשונג וועגען אַטענטאַט אויפ'ן סאָוויעטישען האַנדעלס-פאָרשטעהער אין וואַרשא ווערט ווייטער ענערגיש געפיהרט. לויט'ן בעשלוס פון אויספאָרשונגס-ריכטער ראָדאַשעוויטש איז דער אָנפאַלער יורי וואָיטשעכאָווסקי נעכטען אין אָוועגד איבערגעפיהרט געוואָרען אין פאַוויאַק. וואָיטשעכאָווסקי איז אַריינגעזעצט געוואָרען אין אַ בעזונדערער קאַמער.

צוזאַמען מיט וואָיטשעכאָווסקי'ן זענען איבערגעפיהרט געוואָרען אין פאַוויאַק דער פּרעזעס פון רוסישען קאָמיטעט סעמיאָנאָוו, וואָיטשעכאָווסקי'ס ברודער א. אַ.

פון די 16 אַרעסטירטע זיצען די איבעריגע נאָך אין דער פּאָליטישער פּאָליציי.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

זאָרעכשטונדען פון: 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע, נאַרוטשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

אַ בריף פון דעפּ. האַרטגלאַס צום אינערן-מיניסטער

וועגען די געשעהענישען פון ערשטען מאַי.

וואַרשא, 8 (טעלעפאָניש). דעפּ. האַרטגלאַס האָט צוגעשיקט צום אינערן-מיניסטער דעם פאָלגענדען בריף:

וואַרשאַ, 2 מאַי 1928. צום ה' אינערן-מיניסטער.

דעם 1-טען מאַי פאַר 12 בייטאָג האָב איך אין משך פון אַ לענגערער צייט אָבסערווירט פון באַלקאָן פון דער קאָאָפּעראַטיווען-באַנק (סענאַטאָרסקאַ 32) דאָס פערהאַלטען זיך פון פּאָליציאַנט נומער 1812, וועלכער איז צוזאַמען מיט נאָך 15 פּאָליציאַנטען אונטער דער אָנפיהרונג פון עלטערען-פּאָליציאַנט נומער 558 געשטאַנען אין אַ קייט, וואָס האָט אָפּגעגרעניצט די סענאַטאָרסקאַ גאַס פון באַנק-פּלאַץ.

דער דאָזיגער פּאָליציאַנט האָט רוהיג דורכגעלאָזט דאָס פּובליקום. ווען אָבער עס איז דורכגעגאַנגען אַ יוד, בעזונדערס אַ יונגערער, האָט ער זיך אָהן שום סבה געוואָרפען אויף איהם און געשלאָגען איהם מיט דער קאָלבע פון דער ביקס איבער'ן קאָפּ און פּלייצעס. ערשט ווען איך בין אַראָפּגעגאַנגען און אויפמערקזאַם געמאַכט דעם עלטערען פּאָליציאַנט נומער 558 אויף דער נישט געהעריגער האַנדלונג פון דעם דאָזיגען פּאָליציאַנט, האָב איך בעקומען אַ ענטפער, אַז דער פּאָליציאַנט נומער 1812 וועט בעשטראָפט ווערען.

נעהמענדיג אין אַכט, אַז אַזאַ נישט געהעריגע האַלטונג פון אַ פּאָליציאַנט, וועלכער איז מיט גאָרנישט בערעכטיגט, רייצט נאָר גאַנץ אומנויטיג די בעפעלקערונג און ערנידריגט דעם כבוד פון דער פּאָליציי, בעט איך העפליכסט דעם ה' מיניסטער צו בעשטראָפען דעם דאָזיגען פּאָליציאַנט.

צוזאַמען מיט מיר האָבען געזעהען דאָסזעלבע די דירעקטאָרען פון דער קאָאָפּעראַטיווער באַנק, ה"ה יוסף באַכראַך (פּרעדרי 10) און נטע קאָוואַרסקי (קאָשיקאָווא 21).

פאָראויסזעהענדיג די מעגליכע תירוצים פון פּאָליציאַנט, שטרייך איך אונטער, אַז איך רעד נאָר וועגען שלאָגען פּערזאָנען, וואָס זענען רוהיג דורכגעגאַנגען פון דער סענאַטאָרסקאַ אויפ'ן פּלאַץ באַנקאָווי, און נישט וועגען שלאָגען דאָס פּובליקום, וואָס האָט זיך נישט געוואָלט פונאַנדערגעהן פון פּלאַץ באַנקאָווי. דאָס דאָזיגע פּובליקום האָבען געשלאָגען נאָך עטליכע פּאָליציאַנטען, נישט קענענדיג אָבער פעסטשטעלען, צי עס איז דאָ נישט געווען קיין שולד מצד דעם פּובליקום, בעריהר איך נישט די דאָזיגע פראַגע.

איך בעט העפליכסט מיר מודיע צו זיין, צי און ווי אַזוי איז דער פּאָליציאַנט נומער 1812 בעשטראָפט געוואָרען.

— — —

די הכנות צום פּוילישען אַטלאַנטיק-פליה.

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש). די פּאָרוטשניקעס קאַלינא און שלאָס, וועלכע גרייטען צו (אַ חוץ די מאַיאָרען אידזשיקאָווסקי און קובאַלאַ) אַ לופט-רייזע איבער'ן אָקעאַן קיין אַמעריקאַ, געפינען זיך איצט אין אַמסטערדאַם, אַלס פאָרשטעהער פון קריגס-מיניסטעריום. זיי קאָנטראָלירען דעם גרויסען אעראָפּלאַן פון „פאָקער"-טיפּ, אויף וועלכען זיי ווילען פליהען קיין אַמעריקאַ.

נאָך היינטיגע וואָך וועלען די פּאָרוטשניקעס מיט דעם דאָזיגען אעראָפּלאַן קומען קיין וואַרשאַ. די ווייטערדיגע פאָרבערייטונגען וועלען פאָרקומען אין פּוילען. ס'איז נאָך ביז איצט נישט בעוואוסט, ווען די פליהער וועלען אונטערנעהמען זייער רייזע איבער'ן אַטלאַנטיק.

„טאָז"

געז. צו פערהיטען דאס געזונד פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילען

אָפּטיילונג אין לאָדז, אַנדזשעיאַ 1, טעלעפאָן 27-99.

סעקציע פאַר זומער קאָלאָניעס

היינט, מיטוואָך, דעם 9. מאַי ד. י. 9.30 אין אָווענד קומט פאָר אין זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטש 20

אַ פאָרשטעלונג פון טעאַטער „ארט"

6-טער פּראָגראַם א. נ.:

„שושנת יעקב"

די הכנסה איז בעשטימט לטובת די זומער-קאָלאָניעס פון „טאָז". בילעטען צו בעקומען אין קאַנצעלאַריע פון „טאָז" אַנדזשעיאַ 1 און פון 7 אָווענד-אין פילהאַרמאָניע.

דאָנערשטאָג, דעם 10-טען מאַי אַ אָפּצייכנונגס-טאָג לטובת די זומער-קאָלאָניעס פון „טאָז".

מודעה.

היינט מיטוואָך, 8 אַ זייגער אין אָווענד קומט צו פאָהרען מיט דער וואַרשאַ-ווינער באַהן אמו"ר הרב הצדיק המפורסם

ר' אשר'ל שליט"א מרימינאָוו

בן הרב הצדיק בעל אמרי נועם מדזיקוב, נכד הרבי מראָפּשיץ זצללה"ה. דער רבי וועט איינשטעהען ביי יהושע פישביין, יודישע גאַס 29. 183

BILANS

Łódzkiego Banku Depozytowego, Sp. Akc. w Łodzi

na dzień 1 kwietnia 1928 roku.

STAM CZYNNY.

Kasa i sumy do dyspozycji	677.793.61
Waluty zagraniczne	420.416.48
Papiery wartościowe własne	175.003.45
Banki krajowe	209.309.89
„ zagraniczne	306.996.98
Weksle zdyskontowane	13.753.971.32
„ protestowane	14.864.37
Rachunki bieżące	3.549.868.12
Ruchomości	67.148.59
Rożne rachunki	91.290.21
Koszty handlowe	308.892.76
Oddziały	340.235.72
	19.915.791.50

STAN BIERNY.

Kapitały własne	1.585.948.30
Wkłady	2.967.313.21
Rachunki bieżące	5.535.508.80
Zobowiązania inkasowe	112.020.82
Redyskonto weksli	2.837.383.24
Banki krajowe	106.307.44
„ zagraniczne	4.402.642.25
Różne rachunki	1.114.115.01
Procenty, prowizje i różne zyski:	819.073.98
Oddziały	435.478.45
	19.915.791.50

Gwarancje: . . . Zł. 782.264.89
Inkaso . . . . „ 2.200.125.14

בעקאַנטמאַכונג.

איך האָב אויך מיר מקבל געווען ביי דעם ראַבינאַט, אַז איך זאָל מעהר נישט האַלטען אין מיין יאַטקע קיין טריפה פלייש. איך בעט דעריבער די יודישע קונדשאַפט דאָס צו נעהמען אין אַכט, אַז

מיין יאַטקע, אַנדזשעיאַ 35, איז בלויז כשר פלייש.

אברהם יעקב באַטשאַן.

דאָס זעלבע האָב איך אויך מיר מקבל געווען, מען זאָל נעהמען אין אַכט, אַז

מיין יאַטקע, אַנדזשעיאַ 11, איז בלויז כשר פלייש.

צינא טשערנא.

בעמערקונג: צוליב דעם, וואָס די אויבענדערמאָהנטע קצבים האָבען זיך אונטערגעוואָרפען צו האַלטען דעם בעשלוס פון ראַבינאַט, האָט דער ראַבינאַט מסכים געווען, אַז ה' דוד דיאַמאַנט קען ביי זיי קויפען בריסטען מיט דעם שטעמפּעל „כשר, לאָדז". 132

הגמנסיה העברית „יבנה" בלודז.

ביום ד' 16 5 ש. ז. בשעה 8.30 בערב יעין באולם הפילהרמוניה

נשף עברי גדול

— בהשתתפות —

הגב' ד"ר **מרים ברנשטין-כהן** מתל-אביב

בפרוגרמה: ישעיהו פרק ב', שמחתי באומרים לי, ביאליק – שירי עם, שלוגסקי – הרכבת, למדן – מסדה, כהן – שירת הצפרדעים, שירי-ערב, שניאור – מעשיה, אדור פו – אנבל לי, וילד – שלומית ועוד ועוד. ∴ ע"י הפסנתר הפרופ. פיבישים.

כרטיסים במחיר מן 6 – 1 זהובים אפשר כבר להשיג בלשכת הגמנסיה העברית „יבנה" ציגלנינה 75

„נייער פאָלקסבלאַט"
לאָדז. 9 מײַ 1928
לאָדז. 9 מײַ 1928

די לעצטע נאָטע פון די סאָוויעטען צו פּוילען.

ס'איז געווען פערשטענדליך, אַז דער אַטענטאַט, צום גליק נישט געלונגענער, אויף דעם סאָוויעטישען האַנדעלס-פאָרשטעהער אין פּוילען, ליזאַרעוו, וועט בעווגען די סאָוויעטישע רעגירונג אַרויסצוטרעטען מיט פערשידענע פאָדערונגען צו דער פּוילישער מאַכט. אַנ'אַנצוהערעניש דערצו איז שוין פערהאַן אין דער ערשטער נאָטע, וואָס דער רוסישער אַמבאַסאַדאָר באָגאָמאָלאָוו האָט טהערנעכטען איבערגעשיקט דעם פּוילישען אויסערן-מיניסטעריום.

די ערשטע נאָטע פאָדערט נאָך קיין שום קאָנקרעטעס נישט פון דער פּוילישער רעגירונג, דאָס לאָזט זיך דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר פריי, אַז ער וועט בעקומען גענויע אינסטרוקציעס פון מאָסקווא. באָגאָמאָלאָוו פּרובט אָבער דעם אַטענטאַט פאָרצושטעלען אין אַזאַ ליכט, אַז דער אָנפאַלער זאָל כלומרשט האָבען געוואָלט שיסען אין באָגאָמאָלאָוו'ן אַליין, מיינענדיג, אַז דער לעצטער געפינט זיך אין אויטאָ און נאָר על-פּי-טעות האָט יורי וואָיטשעכאָווסקי אָנגעשטעלט זיין רעוואָלווער אויפ'ן סאָוויעטישען האַנדעלס-פאָרשטעהער ליזאַרעוו.

אַזוי-אַרום ווילען די סאָוויעטען פערשטאַרקען דעם רושם אין דער גאַנצער וועלט און אויפווייזען, אַז די רוסישע עמיגראַנטען אין וואַרשאָ האָבען זיך געשטעלט פאַר אַ ציל אָפּצורוימען פון וועג אַלע סאָוויעטישע אַמבאַסאַדאָרען אין פּוילען; אַ סימן דערצו איז קודם דער מאָרד פון וואָיקאָוו'ן און איצט דער כלומרשטער פּרוב צו דערשיסען באָגאָמאָלאָוו'ן.

אין דער סאָוויעטישער נאָטע ווערט אויך עטליכע מאָל בעטאָנט, אַז די סאָוויעטישע מאַכט האָט געוואָרענט די פּוילישע זיכערהייטס-אָרגאַנען, אַז עס גרייט זיך אַנ'אַטענטאַט און אויך דירעקט אָנגעוויזען אויף דעם איצטיגען אויספיהרער פון אָנפאַל יורי וואָיטשעכאָווסקי, אַלס אַ מיטהעלפער פון וואָיקאָוו'ס מערדער קאָווערדאַ.

די סאָוויעטישע נאָטע, וועלכע איז נאָך זונטאָג איבערגעגעבען געוואָרען דעם אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי בעשטעהט פון 6 פונקטען: אין ערשטען פונקט ווערט גענוי געשילדערט, ווי-אַזוי דער אַטענטאַט איז אויסגעפיהרט געוואָרען, און אייזט אָן, אַז דער אָנפאַלער האָט שיסענדיג זיכער געמיינט, אַז ער וועט טרעפען דעם רוסישען אַמבאַסאַדאָר באָגאָמאָלאָוו, וועלכער פאָהרט אין דער זעלבער צייט יעדען טאָג שפּאַצירען מיט דעמזעלבען אויטאָ.

אין דעם צווייטען פונקט ווערט פעסטגעשטעלט, אַז וועגען דעם אויספיהרער פונ'ם אָנפאַל יורי וואָיטשעכאָווסקי, וועלכער געהערט צו דער עמיגראַנטישער טעראָריסטישער אָרגאַניזאַציע, זענען שוין געפיהרט געוואָרען געשפּרעכען צווישען דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין דעם פּויל'שען אויסערן-מיניסטעריום.

די סאָוויעטישע אַמבאַסאַדע האָט נאָך פאַראַיאָהרען אָנגעוויזען, אַז וואָיטשעכאָווסקי האָט אָרגאַניזירט דעם אַטענטאַט פון קאָווערדאַ איבער וואָיקאָוו'ן. אַ בעאַמטער פון אויסערן-מיניסטעריום האָט צוגעזאָגט אויסצופאָרשען דעם ענין, אָבער אויפ'ן צווייטען טאָג האָט דער בעאַמטער פון אויסערן-מיניסטעריום מיטגעטיילט דער סאָוויעטישע אַמבאַסאַדע, אַז וואָיטשעכאָווסקי האָט זיך נישט בעטייליגט אין אָרגאַניזירען דעם מאָרד איבער וואָיקאָוו'ן. אין דעם דריטען פונקט רעדט זיך, אַז נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די סאָוויעטישע אַמבאַסאַדע האָט אָנגעוויזען דער פּוילישער רעגירונג אויף דער טעראָר-טעטיגקייט פון די רוסישע עמיגראַנטען, האָט די פּוילישע רעגירונג נישט אָנגענומען קיין ענטשידענע שריט צו ליקווידירען די דאָזיגע טעטיגקייט. אַ סימן דערצו די מעשה טרייקאָוויטש, און לעצטענס די געשיכטע מיט פּרל. וואַלענטינאָוויטש, וועלכע האָט געוואָרענט די סאָוויעטישע אַמבאַסאַדע, אַז עס גרייט זיך אַנ'אַטענטאַט אויף איהר פאָרשטעהער.

ווייטער ווערט אין דער נאָטע אָנגעוויזען, אַז אַ טייל פון דער פּוילישער פּרעסע פיהרט אַ קאַמפּאַניע, וואָס האָט אַ ציל צו בעשאַפען ערנסטע קאָנפליקטען צווישען פּוילען און די סאָוויעטען און די אַטענטאַטען ווערען פאָרגעשטעלט אין ליכט פון העלדענטאַטען.

צום סוף פּראָטעסטירט דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אויפ'ן קאַטעגאָרישסטען אופן געגען דער פּאַסיוויטעט פון דער פּוילישער מאַכט לגבי דער אַקציע פון די ווייס-עמיגראַנטישע טעראָריסטישע אָרגאַניזאַציעס אויף דער טעריטאָריע פון דער פּוילישער רעפּובליק, וואָס האָט דעם ציל פאָרצובערייטען און אויסצופיהרען אַטענטאַטען אויפ'ן לעבען פון די סאָוויעטישע פאָרשטעהער אין פּוילען.

ווי מיר זעהען איז דער ענין מיט דער דערמאָנטער נאָטע נאָך לגמרי נישט ערלעדיגט. די נאָטע פערנעהמט זיך נאָר מיט פעסטשטעלונגען און אויפקלערונגען, אָבער שטעלט נישט אַרויס קיין שום קאָנקרעטען פאָרשלאַג אָדער פאָדערונג צו דער פּוילישער רעגירונג. אַזעלכע וועלען נאָך קומען פון דער צענטראַלער רעגירונג אין מאָסקווא. די פּוילישע מאַכט וואַרט אָבער נישט אויף

סענסאַציאָנעל־ע רעוואָלאַציעס

וועגען דער מיטאַרבייט פון פּ. פּ. ס.'שען דעפּוטאַט מאַלינאָווסקי אין דער דעפענזיווע.

מיר האָבען נעכטען געשריבען וועגען דער פּאָלעמיק, וואָס עס פיהרט די מיטאַרבייטערין פון „גלאָס פּראַוודי" אַליציאַ בעלטשיקאָווסקאַ מיט דעם הויפּט־אָרגאַן פון פּ.פּ.ס. „ראָבאָטניק". בעלטשיקאָווסקאַ בעשולדיגט, אַז עטליכע אָנגעזעהענע מיטגלידער און רעפּוטאַטען פון פּ.פּ.ס. האָבען געדינט אין דער פּאָליטישער דעפענסיווע, דער „ראָבאָטניק" האָט זיך געפּרובט אַרויסצודרעהען פון דער דאָזיגער פּאָלעמיק, אָבער די בעלטשיקאָווסקאַ האָט געגעבען צייט דעם „ראָבאָטניק" 48 שעה בכדי דער לעצטער זאָל פאָדערען פון איהר דעם נאָמען פונ'ם רעפּוטאַט, וועלכער האָט געדינט אין דער דעפענסיווע און איז געווען אַ פּראָוואָקאַטאָר אַזוי ווי דער „ראָבאָטניק" האָט דאָס נישט געטון, האָט די בעלטשיקאָווסקאַ אָפּגעדרוקט אַ געשפּרעך אין „רוואַ־גראָשע", אין וועלכען ס'ווערט געוואָרפען אַ העל ליכט אויף דעם גאַנצען זעהר אומאַנגענעהמען ענין.

אין אָנהויב פונ'ם געשפּרעך ערקלערט די פרוי ב., אַז איהר פאָרוואורף איז געווען אַנ'ענטפער אויף דער ערקלערונג פון „ראָבאָטניק", אַז זי איז בשעתו געווען אַ בעאַמטין פון דער דעפענסיווע, דער „ראָבאָטניק" דאַרף אָבער נישט פערגעסען, אַז ער האָט אין זיינע רייהען מיטאַרבייטער פון דער דעפענסיווע, אַזוי אָבער, ווי דער „ראָבאָטניק" האָט וועגען דעם פערגעסען, האַלט איך — זאָגט זי — פאַר נעוואונשען איהם דאָס צו דערמאָנען.

— איך האַלט, אַז די פּאָליטישע פּאָליציי איז אַ נויטיגע אינסטיטוציע אין יעדען לאַנד, אַלס אַנ'אַמט, וועלכע האָט אַנ'אויפגאַבע צו קעמפען מיט די אינערליכע שונאים, וועלכע פעהלען נישט בעזונדערס אין פּוילען, פיל פערזאָנען האַלטען די אַרבייט אין דער דעפענזיווע פאַר אַ שענדליכע, דאָס איז אין פּרינציפּ נישט ריכטיג, ווייל אַרבייט אין אַ מלוכה־אַמט ברענגט קיינעם נישט קיין שאַנדע.

— איך האָב פאַר דער פּ.פּ.ס. די טיפסטע אַכטונג, פאַר איהרע העלדישע קאַמפען לטובת דער פּוילישער אומאָפּהענגיגקייט, אָבער די אַלטע פּ.פּ.ס. און די הייגטיגע דאָס זענען צוויי פערשידענע פאַרטייען, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען טאַקטיק. פון איין זייט אַנטיסעמיטיזם אין די דאָרפישע קרייזען און אין דער צווייטער זייט אַ פעראייניגונג מיט'ן יודישען „בונד".

און לעצטענס — דעם 1 מאַי — דאָס שלאָגען אויפ'ן טעאַטער־פּלאַץ עטליכע הונדערט יודישע אַרבייטער, ווייל די סטאַטיסטיק בעווייזט דאָך, אַז 85 פּראָצענט פון די געשלאָגענע זענען יודען — קען מען דאָך פערשטעהן, ווער ס'זענען געווען די שלעגער, און באַלד דערויף פערליירט דער „ראָבאָטניק" טרעהרען צוליב דעם פונאַנדערטריאָגען די דעמאָנסטראַציעס פון „בונד" און „פּועלי־ציון" דורך דער פּאָליציי און מענשען אין מונדירען פון „סטוש־עלצעם".

ס'איז אַנ'עפענטליכער סוד אין די פּ.פּ.ס.'ישע רייהען, אַז עטליכע, אפילו אָנגעזעהענע איהרע מיטגלידער האָבען מיטגעאַרבייט מיט דער פּאָליטישער פּאָליציי, וואָס פאַר'אַ פּראָצענט פּאָליטישע אַרעסטירטע האָבען צו פערדאַנקען זייער טורמע די סאָציאַליסטען פון אונטער'ן צייכען פון פּ. פּ. ס. — איז שווער פעסטצושטעלען, און ריזעלבע פּ. פּ. ס. טרעט אַרויס געגען „סיסטעם פון פּאָליציאישע רעגיערונגען" פון מאַרשאַלעק פּילסודסקי און טראָגט אַריין אַ רעוואָלוציאָנערען פאָרשלאַג וועגען בעפרייען אַלע (!!!) פּאָליטישע אַרעסטירטע.

די פּאָליטישע פּאָליציי איז ענטשטאַנען אין אָנהויב פון יאָהר 1919 ביי דער מאָראַלישער אונטערשטיצונג פון אַ גאַנצער רייהע אָנגעזעהענע סאָציאַליסטען, וואָס עס קען בעשטעטיגען דער אָרגאַניזאַטאָר און דער ערשטער שעף פון דער דעפענזיווע, וולאַרישימיערזש וויסקאָווסקי, דער פערבינדער צווישען דער דעפענזיווע און פּ.פּ.ס. איז געווען אַ געוויסער ה' ק.

דער פּ.פּ.ס.ישער רעפּוטאַט, וועלכען איך האָב דערמאָנט בעת דער פּאָלעמיק איז דער רעפּוטאַט מאַריאַן מאַלינאָווסקי אויס לובלין,

רעפּ. מאַלינאָווסקי איז געווען אין אַ שטענדיגען קאָנטאַקט מיט דער דעפענסיווע אין די יאָהרען 1919, 1920, 1921 און שפּעטער. ער האָט די דאָזיגע אינסטיטוציע בעטראַכט פון פּאַרטיי־שטאַנדפּונקט, אַלס אַ „פּלאַצובקע", וועלכע מ'דאַרף אונטערשטיצען, ווייל פערפאָלגענדיג די קאָמוניסטען מאַכט מען לייכטער די טעטיגקייט פון פּ.פּ.ס.

רעפּ. מאַלינאָווסקי איז געווען אין קאָנטאַקט מיט דער צענטראַלע פון דער פּאָליטישער פּאָליציי אין וואַרשאַ, וואו מ'האָט איהם שטאַרק געאַכטעט, נאָך די קאָנפערענצען, וועלכע זענען מיט איהם פאָרגעקומען זענען געוועהנליך גענומען בעריטענדע רעוויזיעס און אַרעסטען, אין יענע צייטען האָט מען געשמועסט, אַז די פּ.פּ.ס. אין לובלין האָט צו פערדאַנקען איהר ענטוויקלונג דער מיטאַרבייטונג פון רעפּ. מאַלינאָווסקי מיט דער אָרטיגער פּאָליטישער פּאָליציי.

אין יאָהר 1920 האָט די לייטונג פון דער פּאָליטישער פּאָליציי איבערגענומען מיכאַל סנאַרסקי. ער האָט אַנגאַזשירט געוועזענע מיטאַרבייטער פון דער צאַרישער אָכראַנע און קרימינאַליסטען און האָט אָנגעהויבען אַנ'אַרבייט, לויט די מעטאָדען פון די אָקופּאַציע־רעגירונגען. זענען טאַקע פיל עהרליכע מענשען אַרויסגעטרעטען פון דעם דאָזיגען אַמט.

איך האָב אויך געוואָלט דאָס זעלבע טון, אָבער מיטגעטיילט וועגען דעם, דעם רעפּוטאַט מאַלינאָווסקי, מיט וועלכען איך האָב זיך געטראָפען אין סיים. אָבער דער רעפּוטאַט האָט מיך צוגערעדט, אַז איך זאָל נישט פערלאָזען דעם אַמט, ווייל אויב עס וועלען אָפּטרעטען אַלע „אונזערע" מענשען, וועט אויפהערען די קאָנטראָל פון די רעמאָקראַטישע פאַקטאָרען. איך האָב אָנערקענט די אויספיהרונגען פון רעפּוטאַט מאַלינאָווסקי פאַר ריכטיגע און האָב בעשלאָסען כאָטש מיט אַנ'אומאַנגענעהמען געפיהל, נישט צו פערלאָזען מיין שטעלונג. אויפ'ן פערלאַנג פון דעם רעפּוטאַט האָב איך צוגעזאָגט מיטצוטיילען איהם אַלע מיינע בעאָבאַכטונגען וועגען עווענטועלע מיסברויכען.

אין יאָהר 1921 בין איך געפאָהרען אַלס קורירקע" פון דער צענטראַלע קיין לובלין, און זייענדיג אין דער ראָרטינער דעפענזיווע, האָב איך געזעהען, ווי דער שעף פון אַמט און איינער פון די בעאַמטע קאַטעווען אַ 18־יעהריג יונגעל, סטעפאַן שיוועק. וועלכען מ'האָט חושד געווען אין קאָמוניזם; אַ חוץ דעם האָב איך נאָך בעמערקט אַנדערע מיסברויכען אין לובלין. נאָך מיין צוריקקומען קיין וואַרשאָ, האָב איך וועגען מיינע בעאָבאַכטונגען מיטגעטיילט דעם שעף פון דער פּאָליטישער פּאָליציי און דעם רעפּוטאַט מאַלינאָווסקי. שוין בעת'ן געשפּרעך מיט מיר האָט רעפּ. מאַלינאָווסקי אַרויסגעוויזען אַ מאַקסימום פון ציניזם און גרינגשעצונג פאַר די טנינים, וועלכע ראַרפען בעריהרען נישט נאָר אַ סאָציאַליסטישען רעפּוטאַט, נאָר יעדען מענש. מיט אַ געוויסער צייט שפּעטער האָט זיך דער שעף פון דער פּאָליטישער פּאָליציי אין לובלין עפּעס אויף אַ געהיימנישפולען אופן דערוואוסט, אַז איך האָב איהם בעשולדיגט אין שלאָגען אַרעסטאַנטען, און האָט געפאָדערט מיך צו שטעלען פאַר אַ דיסציפּלינאַר־געריכט, וואָס עס איז אויך פאָרגעקומען, פון יענער צייט קען מיך רעפּ. מאַלינאָווסקי גאָר נישט, דאָס איז פאַר מיר, אַגב, זעהר אַנגענעהם, ווייל אַזאַ בעקאַנטשאַפט ברענגט מיר נישט קיין כבוד.

אַזויפיל וועגען רעפּ. מאַלינאָווסקי. פּרטים וועגען זיין „טעטיגקייט" וואָלטען געקענט געבען אַלע די, וועלכע האָבען מיט איהם דירעקט געאַרבייט. איך וועל נאָך צוגעבען, אַז וועגען דער מיטאַרבייט פון רעפּוטאַט מאַלינאָווסקי אין דער פּאָליטישער פּאָליציי, האָט די פּ.פּ.ס. שוין פון לאַנג געוואוסט און ראָך טאָלערירט זי איהם אין איהרע רייהען און האָט איהם אַרויסגערוקט שוין צום דריטען מאָל אַלס רעפּוטאַט.

רעפּ. מאַלינאָווסקי איז נישט געווען דער איינציגער אין זייער „טעטיגקייט", ווייל אויך אַנדערע מעהר אָדער ווייניגער אָנגעזעהענע מיטגלידער פון דער פּאַרטיי האָבען מיטגעאַרבייט מיט דער דעפענזיווע, איך קען אָנווייזען אויף פערזאָנען, וועלכע וואָלטען אויפגעהויבען די פאָרהאַנג אין דער פראַגע, וואָס אינטערעסירט אַלעמען. דאָס אַלץ איז נאָך מעהר פּיקרע, אַז נישט אַלע האָבען געאַרבייט לשמה. איך ווענד מיך צו אַלע פּאָליטישע פּאַרטייען, אַז זיי זאָלען נישט אויסנוצען די רעוועלאַציעס אין פּאָליטישע קאַמפּען.

רעפּ. מאַלינאָווסקי („וואָיטעק") איז אַנ'אַלטער טוער פון פּ.פּ.ס. די אַרבייט האָט ער אָנגעהויבען אין ראַדאָם נאָך פאַר'ן יאָהר 1905, בעת דער רעוואָלוציע אין יאָהר 1905 נעהמט ער אַ טעטיגען אַנטייל אין דער „באָיובקע" פון פּ.פּ.ס. ער איז געווען פער'משפּט דורכ'ן צאַרישען געריכט אויף אַכט יאָהר קאַטאָרגע. ער געהער צו דעם רעכטען פליגעל פון פּ.פּ.ס. און איז מעהר פּילסודטשיק ווי סאָציאַליסט. נאָך בעת'ן צווייטען סיים, האָט דער קאָמוניסטישער רעפּוטאַט קרוליקאָווסקי פאָרגעוואָרפען דעם רעפּוטאַט מאַלינאָווסקי, אַז ער אַרבייט אין דער דעפענזיווע. רעמאָלסט האָט מאַלינאָווסקי דערפאַר אויסגעפּאַטשט דעם רעפּוטאַט קרוליקאָווסקי אין די קולואַרען פון סיים.

די דאָזיגע פאָרשלאָגען און האָט זיך גענומען ענערגיש צו ליקווידירען די טעראָריסטישע און צוזאַמען דערמיט פּויליש-פיינדליכע טעטיגקייט פון דער עמיגראַנטישע קאָלאָניע אין וואַרשאָ און אויף דער פּראָווינץ. אפשר וועט דאָס ברענגען, אַז דער קאָנפליקט וועט אַליין פאַר זיך געלינדערט ווערען און מיר וועלען פערשפּאָרען עטליכע טעג פון פיבער אין די פּאָליטישע קרייזען.

זעהר אינטערעסאַנט איז דאָס, וואָס די אָפּיציעלע „עפּאָקאַ" טרעט אַרויס געגען דעם „קוריער טשערוואָני", וועלכער האָט זיך, אין צוזאַמענהאַנג מיט דער סאָוויעטישער נאָטע, ערלויבט צו פיהרען אַ העץ · קאַמפּאַניע געגען דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדע.

יער.

קריסטען פערבאַפּען אַנ'אַלטען יוד. בית-עלמין.

וואָס עס קומט אַרויס, אַז אַ בית-עלמין איז אָהן אַ צוים.

אין לאָוויטשער קרייז געפינען זיך צוויי בעוואוסטע שטעטליך: „פּיאָנטעק" און „סובאָטא" (פרייטאָג און שבת). דאָס זענען זעהר אַלטע שטעטליך און לויט דער לעגענדע, וואָס קורסירט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין יענעם געגנד, האָט אַ געוויסער פּריץ, צו וועמען עס האָט געהערט דער שטח פון די דאָזיגע שטעטליך, זיי געגרינדעט מיט די דערמאָהנטע נעמען. ווי סובאָטער יודען דערצעהלען, איז סובאָטאַ עלטער, ווי לאָוויטש, און די טויטע פון לאָוויטש פלעגט מען מקבר זיין אויפ'ן סובאָטער בית-עלמין.

אָבער שוין מעהר, ווי 100 יאָהר, ווי דער אַלטער סובאָטער בית עלמין איז פערמאַכט, און עס איז דאָ אַ נייער בית-עלמין. זענען אָבער סובאָטער יודען גרויסע אָרימעלייט איז דער אַלטער בית עלמין, וואָס געפינט זיך אין מיטען שטאָט געבליבען אָהן אַ צוים און די קריסטליכע בעפעלקערונג האָט איהם בעטראַכט אַלס אַ שטאָטישען פּלאַץ.

די יודען איז אָבער קיינמאָל נישט איינגעפאַלען, אַז עס איז מעגליך, אַז עס זאָל ווער דעם בית-עלמין צונעהמען. קודם כל געפינען זיך אויף איהם פיל מצבות. אמת, די מצבות זענען פון געוועהנליכע קיזעל-שטיינער, אָהן שום אויפשריפטען אָבער דערפאַר איז דאָ איין שטיין, אויף וועלכען עס איז נאָך דאָ אויפשריפטען, און אפילו די דאַטע, ווען דער שטיין איז אוועקגעלעגט געוואָרען.

נישט האָבענדיג קיין מעגליכקייט צו מאַכען אַ פאַרקאָן, האָט די יודישע בעפעלקערונג פונדעסטוועגען געמאַכט אַ וואַל פון ערד אַרום דעם בית-עלמין.

מיט 4 יאָהר צוריק האָט אַ דייטש האַרט נעבען בית-עלמין אויפגעשטעלט אַ מיהל, אַזוי אַז דער וועג, וואָס ווערט איצט געמאַכט, וועט אַדורכשניידען דעם בית-עלמין. מען האָט דאַן פּראָטעסטירט ביים סטאַראָסטאַ, אָבער די מיהל איז שוין געווען אויפגעבויט און עס איז שוין נישט געווען וואָס צו מאַכען.

מיט אַ יאָהר צוריק האָט אַנ'אַנדער קריסט געמאַכט בויען אַ הויז אין אַ צווייטע זייט פון בית-עלמין, אַזוי אַז דער הויף קומט אַרויס אויפ'ן בית-החיים.

מען האָט ווייטער גענומען פּראָטעסטירען, אָבער אָהן ערפאָלג.

לעצטענס האָט די דאָרטיגע גמינע-פערוואַלטונג מיט'ן וואָיט בראש אָבגעהאַקט דעם וואַל און צוגענומען 3–4 מעטער פּלאַץ פון בית-עלמין, כדי צו פלאַנצען אַנ'אַלעע.

פאָריגען שבת האָט דער פּרעזעס פון דער סובאָטער קהלה וועגען דעם מיטגעטיילט דעם לאָוויטשער סטאַראָסטאַ, בעטענדיג צו פעראָרדנען, אָבשטעלען דאָס מאַכען די אַלעע. דער סטאַראָסטאַ האָט די בקשה ערפילט.

פאָריגען מאָנטאָג האָט די גמינע בעננייט די אַרבייט און ווען מען האָט זיך אויפסניי געווענדעט צום סטאַראָסטאַ, האָט ער ערקלערט, אַז ער האַלט דאָס מען דאַרף טאַקע דורכפיהרען די אַלעע.

די יודישע בעפעלקערונג האָט דאַן בעשלאָסען, בשום אופן נישט צו דערלאָזען שענדען דעם בית עלמין און דער רב צוזאַמען מיט'ן פּרעזעס פון דער קהלה, ה' מיכאל קאַנער, און נאָך בעלי-הבתים זענען אַוועק אויף דער אַרבייט און געפּרובט שטערען. די קריסטליכע אַרבייטער זענען דאַן בעפאַלען די יודען. דעם רב האָבען זיי בעליידיגט און ווייטער פאָרטגעזעצט זייער אַרבייט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט די קהלה-פערוואַלטונג געשיקט קיין וואַרשאַ אַ דעלעגאַציע מיט'ן רב בראש, כדי צו אינטערווענירען ביי דער העכערער מאַכט. די דעלעגאַציע האָט בעזוכט אַ רייהע רבנים און רביים, ווי אויך דעם נאַציאָנאַל-ראַט, און דאַן איז די דעלעגאַציע געווען אין בילדונגס-מיניסטעריום ביים מיניסטעריאַל-ראַט ה' אַדעלבערג, מיט דער ביטע, אָבצושטעלען די אַרבייט אויפ'ן בית עולם...

די דעלעגאַציע גלויבט, אַז דער ענין וועט ערלעדיגט ווערען ווי געהעריג

יעצט איז אָבער ענטשטאַנען אַ שווערע פּראַגע, ווייל סוף כל סוף וועט דער ענין נישט ערלעדיגט ווערען, אויב אַרום בית עלמין וועט נישט זיין קיין געהעריגע צוים. עס ליגט דעריבער אַ חוב אויף דער לאָוויטשער קהלה-פערוואַלטונג, זי זאָל מיטהעלפען וואָס גיכער די צוים צו שאַפען, ווייל אויפ'ן סובאָטער בית-עלמין ליגען פיל לאָוויטשער נפטרים.

לאדז
1928 9 מאי

דאס לאדזער לעבען

לאדז
1928 9 מאי

9
מיטוואך
יט
אייר תרפ"ח

מאי
זון-אויפגאנג 4.05
זון-אונטערגאנג 7.04

כוליגאניזם
אין צענטער פון שטאדט.

צום פירטען מאל אין דער לויפענדער וואך קומט אונז אויסצושרייבען וועגען די שלעגערייען און די כוליגאנישע אנפאלען אין די שטעטישע פארקען.

נעכטען ביינאכט איז צו אונז אין רעדאקציע געקומען א יונגערמאן ישראל הערש פריינדליך (מלי-נארסקא 9) צושלאגען ביז בלוט. ער האט זיך ערלויבט דעם לוקסוס צו כאפען א ביסעל פרישע לופט אין שענקעוויטש-פארק. דערווייל איז פערבייגעגאנגען א גרופע שילער און איינער פון זיי האט זיך אנגערופען: „כ'וואלט געוואלט צושלאגען א ביסעל דעם יוד", און באלד איז איינער פון זיי צוגעשפרונגען און דעם יונגענמאן אנגעהויבען צו בעלעגען מיט קלעפ. די אנדערע האבען מיטגעהאלפען. פריינדליך איז ארויסגעלאפען פון גארטען און אנגעהויבען רופען פאליציי. ס'איז קיינער נישט געקומען. ענדליך האט ער דערזעהען א פאליציאנט נומער 1329 און אנווייזענדיג איהם דעם שלעגער, פערלאנגט, אז דער פאליציאנט זאל איהם ארעסטירען. דער פאליציאנט האט זיך אבער אויסגעלאכט און געראטען איהם אנצוקלאגען דעם שלעגער אין געריכט. פערשטעהט זיך, אז דער שלעגער איז אנטלאפען.

אט דאס איז איינער פון די פאקטען, וועלכע זענען פערנאטירט געווארען אין די לעצטע טעג און עס פרעגט זיך: אין א שטאט, וואו ס'איז פערהאנען א סאציאליסטישער מאגיסטראט, אין א שטאט, וואו ס'געפינט זיך א וואיעוואדען-אמט, וואו ס'וואוינען הויכע מלוכה בעאמטע זאל מען נישט זיין זיכער מיט'ן לעבען און געזונט, זאל מען נישט קענען געהן שפאצירען אין די אווענד שעה'ן אין צענטר פון שטאט?

אפשר וועלען דאך די קאמפעטענטע ארגאנען דערהערען און זיך פעראינטערעסירען מיט די געשעהענישען!

צאהל ארבייטסלאזע.

אויפ'ן שטח פון מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט אין לאדז און אומגעגענד זענען פערעגיסטריט ביז'ן 5. מאי 25,141 ארבייטסלאזע פון דעם אין לאדז גופא 18,580.

אונטערשטיצונג האבען בעקומען 13,549 פון זיי אין לאדז אליין 10,768.

פון די אינטעלעקטועלע ארבייטסלאזע האבען בעקומען אונטערשטיצונג 1,242 פערזאן.

אין משך פון דער פערגאנגענער וואך האבען פערלוירען זייער ארבייט אין לאדז 214 ארבייטער און בעקומען ארבייט – 543. ארויסגעשיקט אויף ארבייט האט מען 132 פערזאן.

פערד-קאנטראלעס.

היינט, מיטוואך דעם 9-טען מאי 8 א זייגער איגדערפריה אויפ'ן פלאץ רוג נארוטאוויטש און טראמוואיאווא-גאס דארפען ברענגען צו פיהרען די פערד, די פערד-בעזיצער, וועלכע וואוינען אין פינפטען פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות פון A, B, C, D, E, F.

מארגען, דאנערשטאג דעם 10 מאי פון 5-טען פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף G, H, Ch, I, J, K, L, Ł.

בעריכטיגונג.

אין אונזער נעכטיגער נאטיץ „שוין ווידער א מאן פון צוויי ווייבער" בעט מען אונז מיטצוטיילען, אז דא האנדעלט זיך נישט וועגען הענעך ארדינאנס, נאר סענדער ארדינאנס, הענעך ארדינאנס האט קיין שום שייכות נישט צו דער געשיכטע.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(ב) פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 309); ס. האמבורג (גלובנא 50); ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4); י. סיטקאוויטש (קאפערניק 26); א. כארעמזא (פאמארסקא 10); א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10).

ווי אזוי צו ראטעווען זיך פון גרויסען אומזאץ-שטייער.

מיר גיבען דא א רייהע אויפקלערונגען, וועלכע קענען זיין שטארק נוצליך די אלע, וועלכע מ'האט איינס בע'עולט מיט'ן „פאראטעק אבראטאווי".

ביז'ן 15-טען מאי האט מען צייט אנצוגעבען ארוואלאניעס נעגען צו הויכען אומזאץ-שטייער. די וואס האבען די נאקאזען בעקומען נאכ'ן 15-טען אפריל, האבען צייט אנצוגעבען די רעקלאמאציעס 30 טעג נאכ'ן דערהאלטען.

די סוחרים און קרעמער, וואס פיהלען זיך בע'עול'ט, ווייל מ'האט זיי געשטעלט א צו גרויסען אומזאץ-שטייער, קענען זיך ווענדען פערזענליך צום שטייער-אמט און בעטען, דאס מען זאל זיי ערקלערען אויף וועלכע פרינציפען האט מען זיך געשטיצט בשעת מ'האט איהם געשטעלט אזא גרויסען שטייער. אויב דער בעאמטער מאכט שוועריגקייטען און וויל נישט זאגען, דארף מען זיך פערופען אויפ'ן צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום פון 27-טען סעפטעמבער 1926 לויט'ן נומער 12287 ל. 175.

דער בעאמטער איז מחויב ארויסצולייגען פון די אקטען די קאנקרעטע פאקטען און ציפערן פון די טראנזאקציעס, לויט וועלכע די שאצונג-קאמיסיע האט געשטעלט דעם שטייער. די פעראינטערעסירטע סוחרים דארפען זיך דאס גלייך אויפ'ן ארט פערצייכענען.

ס'איז איבריג צו זאגען, וועגע דער וויכטיגער בעדייטונג פון בעקומען די דאזיגע אינפארמאציעס. ווארום נאר פון דעם קען מען וויסען, ווי אזוי צו שרייבען די רעקלאמאציעס. מ'מוז וויסען, אז די אמטע האבע והיי-יאהר נישט געשטעלט דעם אומזאץ-שטייער גלאט אין דער וועלט אריין, נאר מ'האט צונויפגעזאמעלט ציפערן און סטאטיסטיק פון פערשידענע קוועלען וועגען די טראנזאקציעס מ'האט א שטיינער ארויסגענומען ציפערן פון די האנדעלס-ביכער פון די הורט-פירמעס און פאבריקען וועגען די טראנזאקציעס, וואס מ'האט געמאכט מיט די סוחרים מ'האט בעקומען רשימות פון די בענק וועגען דער צאהל וועקסלען, וואס מען האט געצאהלט און איינקאסירט. מ'האט אויך גענומען די רשימות פון די סחורה-טראנספארטען, וועלכע מ'האט בעקומען דורך דער באהן.

אויב די סוחרים וועלען קאנטראלירען די דאזיגע אלע „קאנקרעטע פאקטען", איז גאנץ מעגליך, אז זיי וועלען דארט געפונען די סיבות, פאר וואס מ'האט זיי געשטעלט אזוי פיל „אבראטאווי", ס'זענען מעגליך פערשידענע פעהלערן און מיספערשטענדנישען. ס'זענען שוין בעוואוסט פאקטען, אז די קאנטראלערן האבען צוגעשטעלט אין שטייער-אמט רשימות פון די סחורה. וואס מ'האט געקויפט אין די פאבריקען און ביי די הורט-סוחרים, ווי אויך רשימות פון די נעצאהלטע וועקסלען. אזוי ארום האט מען ביים אויסמעסטען דעם שטייער זיך געשטיצט אויף די דאזיגע ביידערליי פאקטען און עס איז ארויסגעקומען א דאפעלטער אומזאץ מיט א דאפעלט גרויסען שטייער, אזעלכע פעהלערן געפינט מען א סך.

א דאנק דעם וואס מען בעקומט די „קאנקרעטע פאקטען" פון אויסמעסטען דעם אבראטאווי קען מען אין דער רעקלאמאציע אויפווייזען מיט קאנקרעטע בעווייזען אז מען האט זיך געשטיצט אויף נישט ריכטיגע ציפערן. א דאנק דעם וועט יעדער וויסען וואסערע פערטיידיגונגס-דאקומענטען בייצולעגען צו דער רעקלאמאציע.

אויב מען זעהט פון די ערהאלטענע ציפערן, אז דער שטייער-אמט האט זיך געשטיצט אויף נישט ריכטיגע דאקומענטען און מאטעריאלען, למשל אז מען האט גאר נישט בעצויגען אזוי פיל סחורה, אז מע האט נישט געצאהלט אזוי פיל וועקסלען, אדער אז דער פרייז פון די סחורה איז קלענער, ווי דער אוזשאנד האט בעמערקט, קען מען דאן בעקומען א געהעריגען „אויסצוג" פון דער זעלבער קוועלע, למשל פון די פאבריקאנטען, צי פון דער באהן, אדער באנקען. דאס איז דער בעסטער און אם מעהרסטענס ווירקענדער ארגומענט אין די רעקלאמאציעס.

די סוחרים, ווען מען האט געשטעלט אנ'אומזאץ-שטייער לויט דעם ווירקליכען בעשטאנד פון יעהרליכען אומזאץ — דארפען אומבעדינגט נישט דערלאנגען קיין רעקלאמאציעס, מחמת עס איז צ שאד די צייט און געלד אויף דער „ארוואלאניע" און א חוץ דעם מאכט דאס שארען פאר אנדערע.

דאס דערלאנגען ארוואלאניעס אין אזא פאל איז אומנוצליך און ברענגט קיינעם נישט קיין רעדלייכטערונג, גאר פערקעהרט.

מען דארף אגב נעמען אין אכט, אז די „קאמיסיע ארוואלאצישטשע" האט רעכט אין די פאלען, ווען מען זעהט, אז מען האט דערלאנגט א אומבערעכטיגטע „ארוואלאניע" צו הייסען פערגרעסערן דעם אומזאץ-שטייער. די קאמיסיע קען זעלכע „ארוואלאניעס" צוריק אפשיקען אין דער שאצונגס קאמיסיע אויף צו פערגרעסערן דעם אומזאץ.

זעהר אפט שאצט אפ די שאצונג-קאמיסיע דעם שטייער נישט געשטיצט אויף קאנקרעטע ציפערן. אויב ס'פעהלט איהר אזעלכע בעווייזען ווערט ראכ נאטירט אין פראטאקאל און מען שטעלט דעם אומזאץ-שטייער לויט דער אויבערפלעכליכער אפשאצונג פון דער שאצונגס-קאמיסיע אדער פון נאטשעלניק פון אוזשאנד.

אט אין אזעלכע פאלען, אויב מען האט געשטעלט א צו גרויסען שטייער, קען מען אויך דערלאנגען א רעקלאמאציע. מען דארף אבער אין דער ארוואלאניע אויפקלערען די אונמעגליכקייט צו האבען געמאכט אזא גרויסען „אבראט". מען דארף נעמליך אויפגעבען א קאלקולאציע פון אומזאץ. אויב מען וואַרפט אפ אזא ארוואלאניע, קען מען שפעטער אנגעבען אנ'אנקלאגע אין העכסטען ארמיניסטראטיווען טריבונאל.

אין דער רעקלאמאציע קען מען איינשרייבען, אז מען איז גרייט צוצושטעלען דאקומענטען, רעכענונגען, געהילפס-ביכער, לויט וועלכע מע וועט זיך קענען איבערצייגען, דאס מען האט צו פיל געשאצט. מען קען אויך צושרייבען, אז מען בעט, דאס ווען מען וועט בעטראכטען די ארוואלאניע זאל מען פערזענליך ווערען ארויסגערופען צו דער קאמיסיע, כדי געבען ערקלערונגען.

אין אזא פאל מוז די קאמיסיע בעטראכטען די דאקומענטען און מען מוז ארויסרופען דעם פעראינטערעסירטען צו דער זיצונג פון דער קאמיסיע. צו דער קאמיסיע קען מען קומען פערזענליך אדער מען קען שיקען א בעפולמעכטיגונג.

סאניטארע קאנטראלעס אין בעקערייען
וואו מען ארבייט ביינאכט.

(–) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון מאגיסטראט האט די געזונדהייטס-אפטיילונג אריינגעטראגען א פארשלאג, אז ס'זאל געשאפען ווערען א אויסערגעוועהנליכע קאמיסיע נאכצוקאנטראלירען די בעקערייען, וואס ארבייטען ביינאכט. די קאנטראלעס דארפען פארקומען ביינאכט בעת דער ארבייט און האבען פאר א ציל אפצוהיטען די סאניטארע בעדינגונגען אין די דערמאנטע בעקערייען.

די געזונדהייטס-אפטיילונג האט פארגעלעגט, אז די קאמיסיע זאל בעשטעהען פון 4 פערזאן 2 בעאמטע, 1 פאליציאנט און 1 פארשטעהער פון בעקער-ארבייטער-פעראיין. די מיטגלידער פון דער קאמיסיע זאל בעקומען בעזונדערס בעצאהלט.

לאווניק יאעל איז נישט געווען געגען דעם, אז אין פרינציפ זאל אזא קאמיסיע געשאפען ווערען, ער איז אבער ארויסגעטרעטען געגען דעם, וואס אין דער קאמיסיע געפינט זיך נישט קיין פארשטעהער פון דעם פעראינטערעסירטען צד ד. ה. פון די בעקער-מייסטער. דעם מאגיסטראט, האט לאוניק יאעל מאטיווירט, האנדעלט זיך דאך נישט וועגען ספעציעל שיקאנירען די בעקער, נאר וועגען אפהיטען די ריינליכקייט, דארפען דעריבער די בעקער-מייסטער האבען דארט א פארשטעהער, כדי זיי זאלען אליין אין דעם ענין ווערען אינטערעסירט.

נאך א קורצען ויכוח איז בעשלאסען געווארען צו פערגרעסערן די קאמיסיע מיט נאך א מיטגליד – א פארשטעהער פון בעקער-מייסטער-פעראיין.

ביי די שטאטישע עפענטליכע ארבייטען הערשט נישט קיין ארדנונג.
מאגיסטראט קינדיגט צוליב דעם אויפזעהער און ארבייטער.

(מ) כדי כאטש טיילוויז צו לינדערן די ארבייטסלאזיגקייט, וואס הערשט אין אונזער שטאדט, האט דער מאגיסטראט בעשלאסען אנצוהויבען סעזאן-ארבייטען, וועלכע זאלען געבען די מעגליכקייט צו ארבייטען און צו פערדינען אויף חיונה א געוויסען טייל פון די ארבייטסלאזע.

די סעזאן-ארבייטען שלינגען איין א גרויסע סומע געלד; לעצטענס האט דער מאגיסטראט פערבעסערט די ארבייטס-בעדינגונגען.

די לוסטראציע פון די ארבייטען האבען אבער בעוויזען, אז איינינע ארבייטער בעציהען זיך זעהר נישט געוויסענהאפט צו זייערע פליכטען און, אז די אויפזעהער טאלערירען אזא בעציהונג.

מען האט למשל, בעמערקט, אז אין א בריגאדע פון 9 מענשען האבען געארבייט קוים 2.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דער מאגיסטראט בעשלאסען, ארויסגעהענדיג פונ'ם שטאנדפונקט, אז עפענטליכע ארבייטען זענען נישט קיין אונטערשטיצונגס-פאנדען. און, אז פאר גוטער בעלוינונג קען מען פאדערן גוטע ארבייט, – אבצוזאגען פון זייערע אמטען איינינע אויפזעהער און פון די ארבייט – איינינע ארבייטער.

דער מאגיסטראט ווארענט אויך די איבריגע ארבייטער, אז ביי א לייכטער בעציהונג צו זייערע פליכטען, וועלען די ארבייטער בעפרייט ווערען פון זייער ארבייט.

פאבאר פון יאהרגאנג 1907.

(מ) היינט דעם 9 מאי קומט פאר אין לאדז דער פאבאר פון די יונגעלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1907 און די יאהרגענג 1883 ביז 1904, וועלכע זענען נאך ביז איצט נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר-קאמיסיע; די מיט „אדראטשעניעס" פון 1905 און 1906, ווי אויך די פריוויליגע פון די יאהרגענג 1908, 1909 און 1910.

ס'דארפען זיך פאר דער קאמיסיע נומער 1 (פאמארסקא 18) שטעלען די יונגעלייט פון 1907, וועלכע וואוינען אין 3-טען קאמיסאריאט און וועמענס פאמיליען-נעמען ס'הויבען זיך אן מיט די אותיות E, F, G ביז Gaj.

מארגען, דאנערשטאג – G פון Gaj.

אין דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, (אגראדאווא 34) דארף זיך היינט שטעלען די געבוירענע אין 1907, וועלכע וואוינען אין 1-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות: S, T, U, W, Z. Ż.

מארגען, דאנערשטאג 4-טער קאמיסאריאט – A, B, C, D ביז Don.

צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (זאקאנטנא 82) דארפען זיך היינט שטעלען דער יאהרגאנג 1906 מיט „אדראטשעניעס" לויט'ן ארטיקעל 35b, וועלכע וואוינען אין 5-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות A, B, C, D, E, F, G.

מארגען, דאנערשטאג 5-טער קאמיסאריאט – H, Ch, I, J, K, L, Ł, M, N, O, P.

די אויבענדערמאהנטע דארפען זיך שטעלען פינקטליך 8 א זייגער מיט פערזענליכע דאקומענטען.

לאדזער קרייז.

(ב) פון לאדזער פאוויאט דארפען זיך מארגען שטעלען אויף פיעטריקאווער 187 די געבוירענע אין 1907 פון די גמינעס ברושיצא וועלקא און אלעקסאנדער מיט די נעמען אויף I, J, K, L, Ł, M, N, O, P, R, S, T, U, W, Z, Ż, און אלע פאבראנווע פון טושין.

לאדז פאר „ישיבת חכמי לובלין"

במשך די לעצטע טעג ווערט אין די יודישע קרייזען געשמועסט מכח דער אקציע צו פערענדיגען די לובלינער וועלט-ישיבה. דער עפענטליכער ארויסטריט פון פיעטריקאווער רב אין „פילהארמאניע" האט שטארק געווירקט לטובת דער אקציע. הרב שפירא ווערט בעזוכט פון לאדזער יודישע נדבנים, וועלכע דעקלארירען זיך מיט בעדייטענדע סומען פאר'ן גרויסען צוועק. גלייכצייטיג מאכט הרב שפירא פערזענליך בעזוכען ביי נדבנים און ווערט אומעטום אויפגענומען מיט כבוד און בעקומט גרויסע נתינות. הרב שפירא פערבלייבט אין לאדז נאך איינינע טעג.

ביז'ן 15. מאי מוזען פערטיג ווערען די רשימות פון איבערגעשאצטע אומזאץ-שטייער.

אין סוחרים-פעראיין (פעטריקאווער 10) איז פארגעקומען א סוחרים-פערזאמלונג, אויף וועלכער זענען אפגעגעבען געווארען בעריכטען פון דער דעלעגאציע, וואס האט אינטערווענירט אין מיניסטעריום, ווי אויך אין דער לאדזער פינאנץ-קאמער מכח די אומגעהויערע איבערשאצונגען פון אומזאץ-שטייער.

פרעזעס אייזנער גיט איבער, אז די אינטערווענציע ביי די מאסגעבענדע פינאנץ-ספערען אין ווארשא און ביים פרעזעס פון דער לאדזער פינאנץ-קאמער האבען געבראכט פערהעלטנישמעסיג גינסטיגע רעזולטאטען. עס איז נויטיג תיכף ומיד צוצושטעלען צום פינאנץ-אמט א רשימה פון די ווירקליך איבערגעשאצטע סוחרים. אין סוחרים-פעראיין וועט געמאכט ווערען די ראזינע ליסטע, אלע בעל-עולה'טע מוזען אבער האבען נויטיגע בעווייזען און מאטעריאלען, אז מ'האט זיי איבערגעשאצט. די רשימות מוזען פערטיג זיין העכסטענס ביז היינטיגען שבת, ווייל דאן וועט די פערוואלטונג פון סוחרים-פעראיין קאנפערירען מיט פרעזעס טאווארניצקי.

ריר. ארבאך גיט אויפקלערונגען בנוגע דעם אופן ווענען אומזאץ-שטייער און ווייזט אן, ווי אזוי פערשידענע ארטיקלען פון געזעץ ווערען אינטערפרעטירט. די דעלעגאציע האט אין ווארשא אויפמערקזאם געמאכט, אז יעדער באאמטער קאן דעבן אוסטאוו אנדערש אויסטייטשען. דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט די טענה אנערקענט פאר ריכטיג און וועט די טענה פערעפענטליכען א צירקולאר, וואס וועט רעגולירען די פראגע.

דאס גאנצע פערטיידיגונגס-מאטעריאל בנוגע דעם איבערגעשאצטען אומזאץ-שטייער, מוז צונויפגעשטעלט ווערען ביזן 15-טען מאי אויסשליסליך. אין פאלען וואו עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען פאקטישע איבערשאצונגען וועט דורך דער פינאנץ-קאמער טעלעפאניש אפגעשטעלט ווערען די עקזעקוציע. אזוי דער שטייער פון 1927 וועט דערווייל איינגעמאהנט ווערען אין דער הויך פון 1926.

רעד. האמבורסקי, אלס מיטגליד פון דער רעלעגאציע אין ווארשא און לאדז, דערצעהלט, אז וואַרשא ווערט פערפליצט פון סוחרישע דעלעגאציעס מיט הונדערטער מעמאריאלען. דער אומזאץ-שטייער האט אפילו אין פינאנץ-מיניסטעריום אריינגעבראכט א כאאס, ווייל מען ווייס ווירקליך נישט וועמענס טענה עס איז א גערעכטע.

ס'איז בעשלאסען געווארען, אז דער סוחרים-פעראיין מוז שוין צוטרעטען צונויפצושטעלען א רשימה פון די איבערגעשאצטע שטייער-צאהלער.

קאמף געגען סוכאטעס.
וויכטיגע קאנפערענץ אין מאגיסטראט.

(מ) עהערנעכטען איז אונטערן פארזיץ פון לאווניק פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט, ד"ר מארגאליס, פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען קאארדינירען און פעראייניטליכען די אקציע פון קאמף געגען סוכאטעס אין לאדז.

אין דער קאנפערענץ האבען אנטייל גענומען: ד"ר טאמאשעוויטש, הויפט-דאקטאר פון קראנקען-קאסע, ד"ר ס. סקאלסקי שעף פון וואיעוואדען געזונדהייטס-אמט ד"ר שוסטראווא, ה' קאוואל מצד דער ארבייטער-אפטיילונג פון קינדער-ערציהונג, ד"ר שטערלינג מצד דער שטעטישער-סעקציע צו קעמפען מיט סוכאטעס, ד"ר מיטעלשטעט, סט. קעמפנער מצד דער געזונדהייטס-אפטיילונג; אינזש. זאקושעווסקי א. א.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען צו בילדען א הויפט-ראט צו בעקעמפען די קרענק; אין ראט זאלען אריינגעהען פארשטעהער פון אלע פעראינטערעסירטע אינסטיטוציעס.

די בעראטונג האט בעוויזען, אז דאס קאארדינירען די ארבייט פון די בעזונדערע ארגאניזאציעס צו בעקעמפען די סוכאטעס, וועט ברענגען גרויסע נוצען נישט נאר די איינצעלנע קראנקע פערזאנען, נאר עס וועט געבען די מעגליכקייט צו פערהיטען די, וועלכע וואוינען צוזאמען מיט די קראנקע, זיי זאלען אליין נישט קראנק-ווערען און נישט פערשפרייטען די קרענק ווייטער.

פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

שבת אין אווענד איז אין לאקאל פון דער ציוניסט. ארגאניז. פארגעקומען א פערזאמלונג וועגען אקטועלע ציוניסטישע פראגען. ה' לימאן רעדט ארום דער לאגע אין ארץ ישראל און ווייזט אן, אז די פערהעלטענישען און לעבענס-בעדינגונגען אין לאנד ווערען וואס אמאל מעהר נארמאל און סטאביליזירט. ער בעטאנט די נויטווענדיגקייט פון א פערשטארקטער טעטיגקייט לטובת די ארץ-ישראל-פאנדען דעם „קרן-היסוד", „קרן-קימת" און שקלים כדי צו שאפען די נויטיגע מיטלען פאר'ן אויפבוי-ווערק פון איין זייט און פון דער אנדערער זייט פון א גייסטיגער הכשרה פון די יודישע מאסען. ה' לימאן רופט צולעצט די אנוועזענדע צו אקטיווער ציוניסטישער ארבייט.

רעד. אזגער שטעלט זיך אפ בעזונדער אויף דעם אינערליכען קאמף וואס קומט לעצטענס פאר אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין אמעריקא און אונטערשטרייכט די וויכטיגקייט פון דער פראגע צוליב דער בעדייטענדער ראלע, וואס עס שפילט דאס אמעריקאנער יודענטום ביים שאפען די מיטלען פאר דעם אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל. דער רעדנער האפט אבער, אז דער סכסוך וועט דאך נישט האבען קיין שלעכטע ווירקונג אויף ארץ-ישראל. ה' אזגער שטעלט זיך אויך אפ אויף דער וויכטיגקייט פון דער חלוצים-בעוועגונג פאר דער יודישער נאציאנאלער אויפלעבונג אין ארץ-ישראל און ווייזט אן, אז עס שטעהט פאר א נייע חלוצישע עליה צו וועלכער מען דארף זיי ווי געהעריג פארגעגרייט.

היינטיגע פארלעזונג אין „וו. י. ז. א.".

היינט אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון וו.י.ז.א. (אל. קאשטיושקא 21) ביים געוועהנליכען טיי, א פארלעזונג פון ד"ר הענריק ארמיאן: „די גרונד-שטריכען פון דער יונגענד-פסיכאלאגיע".

בילדער-אויסשטעלונג פון בן-ציון צוקערמאן.

שבת 6 א זייגער אין אווענד ווערט אין דער שטאדטישער קונסט-גאלעריע געעפענט די גרויסע בילדער-אויסשטעלונג פון דעם בעריהמטען ארץ-ישראל'דיגען מאלער בן-ציון צוקערמאן. צוקערמאנס אויסשטעלונג האט אין דער גאנצער וועלט געהאט דעם גרעסטען ערפאלג צוליב זיין אריגינאליטעט און דעם גרויסען קינסטלערישען ווערט פון זיינע צעהנדליגער בילדער. צוקערמאן האט אויך שוין אויסגעשטעלט אין פוילען און נעמליך אין ווילנא און ווארשא. אין ווילנא האט די אויסשטעלונג איינגעארדענט דער ליטעראטען- און זשורנאליסטען-פעראיין און אין ווארשא די קונסט-געזעלשאפט. די ווארשאווער פרעסע האט זיך מיט ענטציקונג ארויסגעזאגט וועגען די 115 בילדער פון דעם גרויסען יודישען קינסטלער.

טעלעגראמען

פאסטולאטען וועגען אומזאץ-שטייער נעהמט מין. טשעכאוויטש אין אכט.

ווארשא, 8 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער צענטראלער סוחרים-פעראיין האט בעקומען א מיטטיילונג פון פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש, אז ער האט גענומען אין אכט די פאסטולאטען פון סוחר'טום בנוגע דעם אומזאץ-שטייער און, אז אינגיכען וועלען וועגען דעם ענין ארויסגעגעבען ווערען די געהעריגע צירקולארען.

געלעגט דעם גרונדשטיין פאר א יודאאיסטישער ביבליאטעק.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז געלעגט געווארען דער גרונדשטיין פאר דער יודאיסטישער ביבליאטעק ביי דער ווארשאווער סינאגאגע. עס האבען געהאלטען רעדעס פראפ. שאר, דאווארעס ברעגמאן, פעלדשטיין, רב מיכעלסאן, פרעזידענט סלאמינסקי און ה' ארעלבערג פון בילדונגס-מיניסטעריום.

ס'זענען אנגעקומען פיל בעגריסונגען. די לאדזער קהלה איז געוועזען פערטרעטען דורך פרעזעס מינצבערג.

אויטאבוס מיט 20 טויטע אין מדבר

ירושלים. 8 (ספ. טעל.) אין דער סירישער מדבר האט פערבלאנדזשעט אנ'אויטאבוס, וועלכער האט געפיהרט 20 פערזאן. דער אויטאבוס איז געפאהרען פון באגדאד און האט געזאלט פאהרען קיין ביירוט. צו זוכען דעם אויטא איז ארויסגעפלויגען אנ'ענגלישער עראפלאן. נאך לאנגע זוכענישען האט זיך איינגעגעבען דעם אויטא צו געפינען. אלע פאסאזשירען זענען געוועזען טויט, ווארשיינליך זענען זיי געשטארבען צוליב'ן מאנגעל אין וואסער.

געגנב'עטע דאלארובקע

געווינס 40 טויזענד דאלאר.

ווארשא, 8 (טעלעפאניש). דער אמט פאר מלוכה-הלוואות האט בעקומען פון דער לובלינער פראקוראטור א ביטע אפצוהאלטען דאס אויסצאלען דעם געווינס פון 40.000 דאלאר אויף דער דאלארובקע נומער 341.248 ביז ס'וועט פערענדיגט ווערען די אויספארשונג, וועלכע דער לובלינער געריכט האט פארגענומען וועגען דער גנבה פון דער דאלארובקע.

א געוויסער פערזאן האט זיך געווענדעט צו דער לובלינער פראקוראטור מיט א מעלדונג, אז בעת ער איז געווען קראנק האט מען ביי איהם אין שפיטאל די דאזיגע דאלארובקע ארויסגעגנב'עט. אין דער גנבה איז ער חושד דעם שפיטאל-דינער.

דער געווינס אויף דער דאלארובקע איז געפאלען מיט 2 יאהר צוריק און ביז איצט האט זיך קיינער נישט געמאלדען דעם געווינס אפצונעמען.

קעניג אמאנולאה אין מאסקווע.

מאסקווע, 8. (ספ. טעל.) אין גרויסען טעאטער איז דא פארגעקומען א גאלא-פארשטעלונג לכבוד דעם אפגאנישען קעניג אמאנולאה. עס זענען אנוועזענד געווען אלע וויכטיגסטע פערטרעטער פון דער סאוויעטען-רעגירונג און דער גאנצער דיפלאמאטישער קארפוס. דעם קעניג איז געמאכט געווארען א שטורמישע אוואציע.

מאסקווע, 8. (אוו. אויף דער קאנפערענץ צווישען קעניג אמאנולאה מיט קאלינינ'ען, שטשערינ'ען, ווארשילאוו'ן און בוריאנינ'ן איז ארומגערעדט געווארען די מעגליכקייט פון א בעוואפענטען קאנפליקט מיט ענגלאנד. די סאוויעטען האבען פארגעלעגט געוועהר און אמוניציע פאר דער אפגאניסטאנישער ארמעע, פאר'ן פרייז פון געוויסע פאליטישע הנחות.

איינהייטליכער פראנט אין כינא
געגען דער סכנה מצד יאפאן.

לאנדאן, 8. (ספ. טעל.) די פערהעלטענישען צווישען יאפאן און כינא ווערען אלץ מעהר פערוויקעלט. עס ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען צווישען ביידע קעמפענדע כינעזישע ארמעען וועגען פעראייניגען זיך געגען יאפאן.

„דיילי קראניקל" איז מודיע, אז די לאגע אויפ'ן ווייטען מזרח האט זיך זעהר פערשארפט און, אז אלע פאליטישע פארטייען אין כינא שטעהען אין קאנטאקט וועגען בילדען א געמיינזאמען פראנט געגען יאפאן.

לאנדאן, 8. (ספ. טעל.) די דרום-כינעזישע רעגירונג האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער פעלקער-ליגע מיט אנ'אנקלאגע געגען דער האנדלונג פון יאפאן.

טאקיא, 8. (א. וו.) צוליב די ידיעות אין דער יאפאנישער פרעסע, אז יאפאן האט בדעה צו אקופירען די פראווינץ שאנטון, האט זיך דער געזאנדטער פון די פעראייניגטע שטאטען געווענדעט צו דער יאפאנישער רעגירונג און אנגעוויזען, אז אמעריקא ערווארט, יאפאן זאל דעם שריט נישט מאכען, ווייל אין געגענפאל וועט אמעריקא קאנצענטרירען אין שאנטון לכל הפחות אזא סכום מיליטער, ווי יאפאן.

די דאזיגע ווארנונג האט געמאכט א שטארקען איינדרוק אין יאפאן.

—:0:—

דער „ארדט".
שפילט היינט אין „פילהארמאניע".

היינט גיט דער „ארדט" א פארשטעלונג אין „פילהארמאניע" לטובת דער געזעלשאפט „טאז".

עס וועט אויפגעפיהרט דער גלענצענדער זצקסטער פראגראם א. נ. „שושנת יעקב".

„גאנג" אין „סקאלא"-גארטען.

די לייטונג פון טעאטער-„גאנג" האט דערוויזען, אז ביי א שטארקע ארבייט פון גאנצען אנסאמבל, האט זיך דאס טעאטער שטארק ענטוויקעלט. „גאנג" טראגט זיך אויפ'ן זומער-סעזאן אריבער אין „סקאלא"-גארטען אויף ציגעל-גאס 16. איצט ווערט אין גארטען און אויף דער סצענע אדורכגעפיהרט א גרינדליכען רעמאנט, א דאנק וועלכען דאס גארטענדעל וועט בעקומען אנ'אייראפעאישען אויסזעהען.

דער אנסאמבל ווערט עטוואס געענדערט און דערגענצט דורך עטליכע בעדייטענדע ווארשאווער ארטיסטען. די ערעפנונג פון זומער-סעזאן קומט פאר אונווידערופליך דעם 16. מאי.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען ביינאכט געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער

נ. ע. יצחק אלי' כענטשינסקי

(אין עלטער פון 62 יאהר).

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, קאמיענא 9, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

WIɔNIOWA GuRA

געוועלבער מיט וואוינונג

אין זעהר א גוטען פונקט מיט ביליגע פרייזן זאפארט צו פערמיטען אין ווישניאוואַ. צוערפאהרען אין לאדז, וואולטשאנסקא 99, אין בוכהאנדלונג. 105

אבערלאך-נייהערס (רינס)

צו סויטערס

אויף פריילינס, וואס קענען נייהען סוויטערס אויף נייה-מאשינען ווערען געזוכט פון זאפארט ביי מעשבערג נאוואמיעסקא 26

2 קוואליפיצירטע הענטשקע-ארבייטער ווערען געזוכט. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע. 119

שיק-יונגע

איז נויטיג אין דער פאבריק „RENOMA" פאדזשעטשנא 6. צו ווענדען זיך פון 8 ביז 9 אין אווענד. 126

צו פערקויפען א מענסקע מאשין (קניה-הייבער)

וועניג גענוצט, פרייזווערט. צו ערפאהרען ביי ליסנער, נאווטאוויטשא 3, פראנט, 3-טער שטאק. 166

א ארט צו שלאפן

פאר 1 אדער 2 יונגעלייט מיט אדער אן בעטגעוואנד א בעזונדער צימער ביי מענדעלזאן, בזשעזשינער 44. 133

א לערן-יונגעל

צו א מענער-שניידער ווערט געזוכט פון זאפארט ס. יאנקלעוויטש טראוגוטא 5. 124

א קוואליפיצירטער שטריקער זוכט א פאסטען מיט גוטע רעקאמענדאציעס. פאנסקא 4, אייזענמאן. 120

א קאסע-שראנק

אין גוטען צושטאנד ביליג צו פערקויפען. וואלבארסקא 4 ביים ווירט. 134

בעקאנטמאכונג.

דערמיט רוף איך אפ די 2 אויסגעשטעלטע וועקסלען צו 100 זל. יעדער איינצינגער. אויף אזן וועקסעל בין איך אויסשטעלער און אויפ'ן צווייטען זשירירער איך אלס זשירענט. די וועקסלען ערקלער איך פאר נישט גילטיג און אלע סוחרים ווערען געבעטען זיי נישט אנצונעהמען. די וועקסלען געפינען זיך ביי א. חננברג.

וו. קושער, פאביאניץ פולנוצקא 39. 123

לעבער

[illegible]

[illegible]

ג. נאדעלמאן

29 צעגעלניאנא

א קוואליפיצירטער צושניידער פון וועש זוכט א פאסטען אויפנטועל צייטווייליגע ארבייט. אפערטען אונטער R.

א פעהיגער יונגערמאן, ערשט געקומען פון מיליטער זוכט א פאסטען אין א געשעפט, עווענטועל אין א פאבריק געגען קליינעם געהאלט. בעסטע רעפערענצען. אפ. אין אדמ. סוב. „סאליד"

האנדעלס-מיניסטער וועגען האנדעלס-בילאנס.

דער האנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי האָט געגעבען אַנ'אינטערוויו וועגען דעם האנדעלס-בילאנס.

אינ'ם בילאַנס דאַרף מען איינשטעלען צוויי ענינים: דעם האנדעלס-בילאנס ביז מערץ און פאַר'ן מערץ חודש. דער בילאַנס פאַר מערץ האָט אַרויסגערופען אַנ'אַלגעמיינע בעאונרוהיגונג. כ'דאַרף אָבער בעטאָנען, אַז דער בילאַנס טראָגט אַנ'אויסנאַהם כאַראַקטער, וואָס איז פערבונדען מיט'ן נייעם צאָל-טאַריף. די דאָזיגע מיינונג האָט דאָס מיניסטעריום שוין אויסגעדרוקט אין אַ פערעפענטליכען קאָמוניקאַט און זעהט אַ בעשטעטיגונג פון דאָזיגען שטאַנדפונקט אין דעם, וואָס שוין אין אַפּריל איז דער אימפּאָרט שטאַרק געפאַלען. דאָס בעווייזט, אַז דער אימפּאָרט אין פעברואַר און מערץ איז געמאַכט געוואָרען „אויף זאַפּאַס". די אַלגעמיינע טענדענץ פונ'ם האנדעלס-בילאנס ביי אונז איז אַ פּאַסיווער. די ערשטע סבה פון דעם איז, וואָס ס'קומען אַריין פיל אויסלענדישע קאַפּיטאַלען אויף אינוועסטיציע צוועקען, ס'פערגרעסערען זיך די אויסלענדישע קורץ-טערמיניגע קרעדיטען. אין 1925 י. זענען די אויסלענדישע האנדעלס-קרעדיטען אָפּגעשאַצט געוואָרען אויף 500 – 600 מיליאָן זל. שפּעטער זענען זיי געפאַלען ביז 150 – 200 מיליאָן און איצט נאָכ'ן קריזיס האַלטען זיי אין איין שטייגען און פערלייכטערען דעם פערשטאַרקטען אימפּאָרט קיין פּוילען. די קרעדיטען וואָלטען געקענט אָפּגעשטעלט ווערען נאָר אין פאַל פון אַ ווירטשאַפטליכען אָדער וואַלוטע-קריזיס, וואָס איז איצט אין דער נאָהנסטער פּערספּעקטיוו ביי אונז אויסגעשלאָסען. די צווייטע סבה פונ'ם פּאַסיווען בילאַנס איז די פערגרעסערונג פון דער קאָנסומציע אין לאַנד הגם די קאָנסומציע בכלל אין פּוילען איז אַ גאַנץ קליינע, וואַקסט זי אָבער זעהר שנעל און קינסטליך זי צו בעגרעניצען איז נישט מעגליך און נישט געוואונשען.

דער דריטער מאָמענט, וואָס ווירקט נעגאַטיוו אויפ'ן האנדעלס-בילאנס איז דאָס נישט גענוגענדע צאָהל תבואה אויפ'ן לאַנדעס-מאַרק. דאָס איז גורם צום אימפּאָרט פון אויסלענדישע תבואה. אויב אין די ערשטע 2 פאַלען איז דער אימפּאָרט דאָך אַ פּאָזיטיווע ערשיינונג און די פּאַסיווקייט פון בילאַנץ ווערט דאָך אויסגעקויפט מיט דעם וואָס זי פערגרעסערט די פּראָדוקטיווקייט פון לאַנד איז די לעצטע אַ נעגאַטיווע ערשיינונג הגם אַ פאַריבערגעהענדע.

דער אימפּאָרט פון רויה - מאַטעריאַלען דעקט זיך מיט'ן עקספּאָרט פון אייגענע רויה-מאַטעריאַלען און פאַרטיגע אויסאַרבייטונגען. פון 1926 ביז 1927 איז דער עקספּאָרט פון פערטיגע אויסאַרבייטונגען געשטיגען אויף איבער 100 מיליאָן גאָלד-פראַנק.

דער אַקטיווער בילאַנץ קען איינטרעטען ערשט נאָכדעם ווי ס'וועט געלונגען אַדורכפיהרען די מאָדערניזאַציע פון דער פּראָדוקציע; איינשטעלען עקספּאָרט פערלייכטערונגען דורך האנדעלס-אָבמאַכען, פינאַנצירען די קאָמוניקאַציע-וועגען.

כדי צו בעקעמפען די פּאַסיווע פּאָזיציעס וואָס שטאַמען פון פעהלענדע לעבענסמיטעל-אַרטיקלען הויבט אויף די רעגירונג אַנ'אַקציע, וואָס דריקט זיך אויס קודם כל אין פערלייכטערען דאָס ערוועלבען קינסטליכע מיסט. ווען אין גאַנץ פּוילען וואָלטען אָנגעווענדעט געוואָרען די בעמיסטיגונגס-מיטלען ווי אין גרויס פּוילען, וואָלטען מיר נישט נאָר געהאַט גענוג לאַנדווירטשאַפטס - פּראָדוקטען נאָר זייער עקספּאָרט וואָלט געקענט דעקען די דרייססטע אינוועסטיציע-פּראָגראַמען אין דער אינדוסטריע און וואָלט נאָך געגעבען אַ בעדייטענדען עודף אינ'ם האנדעלס בילאַנס.

פאַר פסח זיך מגייר געווען, חתונה געהאַט און נאָך פסח זיך געט'גט.

אַ טראַגעדיע פון אַ גיורת צוליב אַ פריזיער אין לעמבערג.

פון לעמבערג שרייבט מען:

ווילהעלם לאַנגרעסבערג, אַ פריזיער פון באָזשניטשנאַ־גאַס האָט זיך אַנומעלט אָפּגע'גט ביים לעמבערגער בית־דין מיט זיין פרוי, א גיורת.

ווי אַרום קומט ער צו איהר? ווי אַזוי איז עס געקומען צום מגייר זיין און דאַן צום גט?

צו ה' ל. אַ היים פלעגט אַריינקומען די טאָכטער פון דער סטרוזשעכע פון דעם הויז, וואו ה' ל. וואוינט, אַלס איינגעהערין. זי רוקא נישט קיין איבעריגע יפה־פיה, אָבער ה' ל. איז זי יאָ געפעלען. זי איז איהם אַזוי לאַנג געפעלען, ביז דאָס קריסטליכע מיידעל איז געוואָרען זיין נישט־געזעצליכע פרוי און איהם געבוירען אַ יונגעל. דאַמאָלס איז ה' ל. ברוגז געוואָרען מיט דעם פריילין און האָט זי געוואָלט פערלאָזען. זי דאַנעגען האָט אָבער ערקלערט, אַז אַזוי וועט נישט געשעהען נאָר וואָס דען? זי וויל ווערען אַ יודיש קינד און מיט איהם חתונה האָבען כדת משה וישראל.

דאָס האָט ה' ל. נישט געשמעקט, ער האָט אָבער נישט געהאַט קיין ברירה און געמוזט צו איהר פּראָפּאָזיציע מסכים זיין. קיין סך שוועריגקייטען זי מגייר צו זיין, זענען נישט געווען, וויל זי האָט געקענט אַלע יודישע דינים און מנהגים, ראַבּיי האָט זי גערעדט יודיש בעסער ווי מאַנכע לעמבערגער געבוירענע יודישע טעכטער. בעת די לאַנגע פערטראַקטאַציעס צווישען דעם פּאָרפּאָלק איז דערווייל זייער קינד אַלט געוואָרען 2 יאָהר און מען האָט עס אַלץ נישט מל געווען. על פי דין האָט מען עס נישט געדאַרפט מל זיין, וויל אַז ווי די מוטער איז נאָך אַלץ געווען אַ קריסטין, איז במילא דאָס קינד אויך אַ קריסט און מצות מילה איז אויף איהם נישט חל און אין דעם פאַל האָט ה' ל. געפאָלגט דעם דין. די מוטער פון קינד האָט אָבער אַלץ גע'טענה'ט, אַז זי וויל ווערען אַ יודיש קינד און אויך איהר קינד מל זיין.

קורץ, פאַר פסח איז מען געקומען צום בית־דין און דערצעהלט דעם גאַנצען ענין. דער בית־דין האָט זעלבסטפערשטענדליך זי אָבגערעדט זיך מגייר צו זיין, אָבער זי איז געבליבען פעסט ביי איהר ענטשלוס און אויך ה' ל. האָט פערלאַנגט, מען זאָל זי מגייר זיין און ערקלערט, אַז ער וויל מיט איהר חתונה האָבען. ענדליך האָט זיך דער בית־דין ענטשלאָסען זי מגייר צו זיין. אויך דאָס קינד האָט מען צו 2 יאָהר מל געווען און עס איז פאַרגעקומען אַ חתונה כדת וכדין. דאָס פּאָרפּאָלק האָט זיך גערוכט איז איבערגליקליך, ער האָט איהר געקויפט צו דער חתונה אַ פּאָר זילבערנע לייכטער, זי האָט געבענשט ליכט, די ברכה האָט זי נאָך פריהער געקאָנט, פרנסה האָבען זיי געצויגען פון דער פריזיערניע, וויל אויך זי קאָן גוט די מלאכה.

אָבגעלעבט אַ קורצע צייט און דאָס פּאָרפּאָלק איז אַנומעלט ווידער געקומען צום בית־דין. דאָס מאָל מיט אַנ'אַנדערער בקשה: זיי ווילען זיך גאָר גט'ן. אייגענטליך מיט דער דאָזיגער פּראָפּאָזיציע איז ער געקומען, זי דאַגעגען האָט נעביך געטענה'ט - אַז זי וואָלט ווייטער געוואָלט מיט איהם צוזאַמען־לעבען. אָבער ער וויל דערפון נישט הערען און געדענקען.

פאַרוואָס? זי העלפט איהם נישט צו צו דער פרנסה. זי וויל נישט אַרבייטען אין דער פריזיערניע. דער בית־דין האָט זיך אַריינגעלעגט אויף שלום, אָבער אומזיסט. דער יונגערמאַן איז געבליבען ביי זיינעם. ער וויל מיט איהר נישט וואוינען. זי האָט זיך געבעטען, אַז זי וועט אַרבייטען, אַבי ער זאָל זי נישט גט'ן, ער האָט זיך אָבער דערפון קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט.

דאַ האָט זיך אַרויסגעוויזען דעם יונגען מאַנס פונה פון אַנהויב אָן. אַזוי ווי ער האָט מיט איהר געהאַט אַ קינד, האָט ער דאָך געוואוסט, אַז אַזוי לייכט וועט ער פון איהר נישט פטור ווערען, דערום האָט ער געהאַנדעלט אַנ'אַנדערען וועג. קודם כל זאָל זי זיך מגייר זיין, דאַן וועט ער מיט איהר חתונה האָבען און שפּעטער זי אָבגט'ן.

צום בית־דין האָט ער מיטגעבראַכט אַלס מליץ־יושר אַ חברה חברים. די גיורת האָט ענדליך איינגעזעהען, אַז וואוינען וועט זי שוין מיט איהם נישט קאָנען און האָט זיך ענטשלאָסען אָנצונעמען דעם גט. דערפאַר האָט ער איהר געגעבען 100 דאָלאַר און איבערגעלאָזען די דירה. דאַגעגען האָט זי איהם געמוזט אָבגעבען די זילבערנע לייכטער, וואָס זי האָט בעקומען צו דער חתונה און אַנדערע חפצים.

דער בית־דין האָט דורכגעפיהרט דעם גט־אַקט און דאָס פּאָרפּאָלק איז זיך צוגאַנגען בשלום.

די 100 דאָלאַר האָט מען איבערגעלאָזען ביים רב, וועלכער האָט איהר דאָס געלד אַרויסגעגעבען ערשט דעם צווייטען טאָג צוליב פּאָרזיכטיגקייט־טעמים.

די גיורת האָט דאַן ערקלערט, פייערליך, אַז זי פערבלייבט ווייטער אַ יודיש קינד און וועט אויך איהר יונגעל דערציהען אין יודישען גייסט.

—:O:—

פרל. דר. מרים ברנשטיין-כהן אין לאָדז

מיטוואָך דעם 16 ד. ח. אָרדענט אין די העבּרעאישע גימנאַזיע „יבנה" אַנ'אימפּאָזאַנטען אָוונד פון לעבּעדיגען העבּרעאישען וואָרט. די בעקאַנטע אַקטריסע פון העבּרעאישען טעאַטער אין תל־אביב, פרל. ד"ר מרים ברנשטין־כהן, טרעט דאָס מאָל, אַרויס אין אַ פילפאַרביגען און פערשידענאַרטיגען — פּראָגראַם ווי: פאָלקס־לידער, רעציטאַציעס פון דער ביבעל א. א. וו.

פרל. ד"ר מרים ברנשטין־כהן האָט זיך שוין קונה־שם געווען מיט איהרע אויפטריטען אויף די גרעסטע אייראָפּעאישע ביהנעס, ווי פּאַריז, לאָנדאָן, באַזעל א. א. ווי זי איז אויפגענומען געוואָרען מיט דער גרעסטער בעגייסטערונג אַזוי אויך אין אונזער שטאָט.

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19),
טעלעפאָן 37-70

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקה.. מענער-שוועכע, בעהאַנדעלט מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
:עהמט אָן פון 1—2 און פון 4 8 אָוונד. פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ ספּעציעלען וואַרטע-זאַל.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, Tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען- און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אָן אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

אַנ'אָריגינעל קונסט-שטעטעל.

אַמעריקאַנער מיליאָנערן קויפען זיך אומשטערבליכקייט איין ביי'ם לעבען.

זינט קאַרנעגי האָט זיך פערנומען אַוועקצוגעבען זיין גאַנצען פערמעגען אויף צדקה און בילדונג און שטאַרבען אַנ'אָרעמאַן, האָבען אַ סך מיליאָנערען נאָכגעפאָלגט זיין ביישפּיל.

פערשטעהט זיך, קיין זאַך טוט זיך נישט, ווי עס רעדט זיך קאַרנעגי אַליין איז ווייט נישט געווען קיין קבצן ביי זיין טויט, און די פילאַנטראָפּען, וואָס נעהען אין זיינע פוס־טריט, גיבען אויך נישט אַוועק ביז דעם לעצטען גראָשען. אָבער די מאָדע, וואָס קאַרנעגי האָט געמאַכט מיט צוטיילען צעהנדלינער מיליאָנען פאַר ביבליאָטעקען און אַלערליי אינסטיטוציעס האַלט אין איין וואַקסען.

ווי יעדער נגיד'ישער קאַפּריז איז אויך די צדקה־יאַגר נישט פריי פון דעם הויפּט־חסרון פון אַזעלכע גרויסע נדבות: יעדער עושר וויל אַזוי פיל רעקלאַמע פאַר זיין געלד, וויפיל עס לאָזט זיך קריגען שוין ביים לעבען, און אַזוי פיל „אומשטערבליכקייט", וויפיל מען קאָן בעזאָרגען פאַר דעם אייגענעם נאָמען.

דערפאַר, פערשטעהט זיך, זוכט יעדער גרויסער נדבן צו גרינדען פאַר זיין געלד עפּעס אַנ'אייגענאַרטיגען אַנשטאַלט אויף עולמות, כדי מען זאָל וועגען איהם רעדען וואָס מעהר.

דערגרייכען אָט דעם ציל איז גאָר נישט אַזוי גרינג. איבערהויפּט זינט די ראָקעפעלערס האָבען געגרינדעט זייער אינסטיטוט מיט אַ קאַפּיטאַל פון איבער אַ האַלבען ביליאָן, צו וועלכען זיי האַלטען אין איין צוגעבען פון צייט צו צייט נאָך הונדערטער מיליאָנען דאָלערס. די ראָקעפעלערס האָבען געשאַפען אַזאַ ריזיגען צדקה־וויסענשאַפט־קולטור, טראַסט, וואָס קיין מיליאָנער קאָן מיט איהם נישט קאָנקורירען.

אַזאַ עושר ווי דער פערשטאָרבענער טאַבּאַקמאַגנאַט ריוק, האָט אָפּגעקויפט אַנ'אומבעדייטענדען אוניווערזיטעט, וואָס האָט צוליב זיינע מיליאָנען אָנגענומען זיין נאָמען.

זענען אָבער שוין נישטאָ אַ סך אַזעלכע אוניווערזיטעטען, וואָס לאָזען זיך אַזוי גרינג קויפען. אַגב, איז געבען געלד אויף אוניווערזיטעטען נישט קיין נייע זאַך ביי מיליאָנערסקע צדקה־סענסאַציאָנאַליסטען. מוז מען זוכען עפּעס נייעס.

אין די לעצטע 25 יאָהר האָט אַמעריקא צוגעקראָגען אַ סך קונסט־מוזעאומס.

יעדער גרויסער בעל־צדקה האָט שוין אָנערקענט, אַז מען קען איינקויפען אַפּיסעל אומשטערבליכקייט אויך דורך פּאַטראָניזירען די קונסטען, נאָר אויף דעם געביט זענען שוין פאַרהאַן צופיל געבער. אַז וועלכע עס איז גרויסע נדבה זאָל זיך קענען שטאַרק אָנזעהן.

אַנ'אויסנאַהם איז געווען די ירושה פון דעם צייטונגס־מאַגנאַט מאָנסי'ן, פאַר דעם ניו־יאָרקער קונסט־מוזעאום.

אויך אין דעם פאַל אָבער איז די סענסאַציע בעשטאַנען נישט אַזוי אין דער גרויסער סומע פון איבער 40 מיליאָן דאָלער וואָס ער האָט איבערגעלאָזען פאַר דעם מוזעאום, ווי אין דעם פאַקט וואָס ביז זיין טויט האָט קיינער קיין אַהנונג נישט געהאַט, אַז ער האָט דעם מינדסטען אינטערעס פאַר קונסט־זאַכען.

פונדעסטוועגען האָט איין אַמעריקאַנער מיליאָנער, און גראָד נישט פון די גרויסע, אַ געוויסער דושאָרדזש בוט, פאָהרט געפונען אַ מיטעל ווי אַזוי איינצוקויפען זיך אַ היבשע פּאַרציע אומשטערבליכקייט, מיט דער פערהעלטנישמעסיג קליינער סומע, דורך גרינדען אַ גאָר שפּאָגעל־נייע אינסטיטוציע.

דער הער בוט, דער אַרויסגעבער פון דער דעטראָיטער צייטונג „ניוס", האָט מיט 12 מיליאָן דאָלער געגרינדעט די קרענבּרוק פאָונדיישאָן, וועמעס ציל עס איז אויסצובויען אַ קינסטלער־שטעטעל, וואו די אויפוואַקסענדע יוגענד זאָל האָבען אַ מעגליכקייט צו ענטוויקלען איהרע קונסט־נייגונגען פעהיגקייטען און טאַלאַנטען.

דאָס שטעטעל קרענבּרוק ווערט געבויט אויף דעם טראַקט לאַנד פון בוט'ס אימעניע, אין די בלומפילד בערג, נישט ווייט פון דעטראָיט.

ווי דער נייעסטער אַמעריקאַנער קונסט־פּאַטראָן זאָגט, איז די אידעע שוין ביי איהם 25 יאָהר אַלט. באַלד ווי ער האָט אָנגעהויבען רייך ווערען, האָט ער געהאַט ביי זיך בעשלאָסען אויסצוגעבען זיין פערמעגען אויף עפּעס אַ וויכטיגער אונטערנעהמונג. ווען ער האָט געקויפט זיין גוט אין בלומפילד הילס און עס אַ נאָמען געגעבען קרענבּרוק, האָט ער שוין געלייגט דעם פונדאַמענט, ווי ער דערצעהלט, פאַר דעם צוקונפטיגען קונסט־צענטער פון אַמעריקא.

צוערשט האָט ער דאָרטען אויסגעבויט אַ קליינעם פאַלאַץ פאַר זיין פאַמיליע. דאַן האָט ער אויסגעגעבען אַ מאַסע געלד צו קולטיווירען נערטנער, אַרטיסטיש געפלאַנצטע, איבער זיין גאַנצען גוט.

נאָכהער האָט ער אויסגעבויט אַ שולע פאַר קינדער, און מיט דער שולע האָט זיך אָנגעהויבען די אַרבייט פאַר דער קינסטלער־קאָלאָניע אויף אַ ברייטערען מאַסשטאַב.

בוט און זיין פרוי האָבען געזאָרגט דערפאַר, אַז די צוויי הונדערט קינדער פון דער אומגעגענד, וואָס קריגען זייער אָנפאַנגס־בילדונג אין דער קרענבּרוק־שולע, זאָלען פון דער פריהסטער יוגענד אָן ערצויגען ווערען אויף אַזאַ אופן, וואָס זאָל זיי דערנעהנטערען צו קינסטלערישער אַרבייט און ענטוויקלען זייער געשמאַק.

בוט זאָגט, אַז דערמיט וויל ער אייגענטליך בעפרידיגען אַנ'אייגענע יוגענד־אַמביציע.

פון זיין פריהסטער קינדהייט אָן האָט ער געהאַט אַ נייגונג צו קונסט. די אומשטענדען האָבען אָבער געשטערט איהם צו מאַכען אַ קינסטלערישע קאַריערע. אָנשטאָט דעם איז ער נאָר מיט דער צייט געוואָרען אַ גרויסער צייטונגס־אַרויסגעבער און — אַ מיליאָנער.

מיט צוויי יאָהר צוריק, ווען די בוטס האָבען בעשטימט 12 מיליאָן דאָלער פאַר קרענבּרוק, האָבען זיי זיך גענומען צו דער אַרבייט מיט דער גאַנצער ענערגיע.

פאַר דער ערשטער גרופּע הייזער וואָס זיי האָבען אויסגעבויט, האָבען זיי איינגעלאַדען דעם קינסטלער־אַרכיטעקט עליעל סאַרינען, אַ בעריהמטער אַרכיטעקט פון העלסינגפאָרס, וואָס איז איינגעלאַדען געוואָרען אַלס קונסט־אינסטרוקטאָר פון אַרכיטעקטור־שולע פאַקולטעט אין דעם אוניווערזיטעט פון מישיגען. סאַרינען האָט זיך ערוואָרבען אַנ'אינטערנאַציאָנאַלע רעפּוטאַציע, ווען ער האָט געוואונען דעם צווייטען פּריז אין דעם קאָנקורס פאַר אַ פּלאַן פון אַ נייער הויפּט־שטאָט אין אויסטראַליע. ער האָט אויך געוואונען דעם צווייטען פּריז פאַר זיין פּלאַן פאַר דעם טורעם פון דער „שיקאַגאָ־טריבון". איצט איז סאַרינען איינער פון די ערשטע איינוואוינער פון קרענבּרוק, וואו ער האָט אַ ספּעציעלע סטודיאָ.

ער גרייט צו פּלענער פאַר די געביידעס פון דעם צוקונפטיגען שטעטעל.

אַ צווייטער קינסטלער, וואָס אַרבייט שוין אין קרענבּרוק, איז דער סקולפּטאָר און מאָלער פּראָפעסאָר געזאַ מאַראַטי פון בודאַפּעשט.

בוט'ס קינסטלער־קאָלאָניע וועט חלילה נישט זיין גאָטלאָז. שוין בעצייטענס בעזאָרגט ער דאָס צוקונפטיגע שטעטעל מיט אַ פּאַסיגער קירך.

פאַר דעם צוועק האָט ער איינגעלאַדען אַ בעריהמטען אַמעריקאַנער אַרכיטעקט און עקספּערט אין גאָטישער אַרכיטעקטור, ער זאָל בויען די דאָרטיגע קירך אין דעם גייסט פון די אַלטע גאָטישע קאַטעדראַלען.

אויף די איבעריגע הונדערט מיט 33 אַקער פון דעם גוט פּלאַנט מען שוין אַ צאָהל קונסט־שולען און אַקאַדעמיעס, וואָס זאָלען צוציהען קונסט־סטודענטען פון גאַנצען לאַנד. דאָרטען וועט מען לערנען אויך אַלערליי קינסטלערישע מלאכות.

די בוטס האָפען, אַז מיט זייערע 12 מיליאָן דאָלער וועט זיך זיי איינגעבען צו שאַפען די אייגענאַרטיגסטע קונסט־שטעטעל אין דער גאַנצער וועלט.

א. ב—ן.

צוויי בּרידער, יודישע בּחורים

וואָס האָבּען אַדורכגעלאָזט אַ מערקווירדיגע געלעגענהייט.

אין איינעם פון די לעצטע נומערן פון ניו־יאָרקער „טאָג" האָט דער בּעוואוסטער ציוניסטישער שריפטשטעלער און זשורנאַליסט ד"ר ש. מלמד פּערעפּע־טליכט אַ באמת סענסאַציאָנעלען אַרטיקעל וועגען צוויי בּחורים פון סמאָרגאָן די בּרידער גאָרדין.

די ראָזיגע צוויי מערקווירדיגע יודישע יונגע־לייט, וואָס האָבּען אַמאָל געהאַלטען אַ חדר מתוקן אין סמאָרגאָן און ווילנע, זענען אין די יאָהרען זיבּעצען, אַכצען און ניינצען געווען די פיהרער פון דער „שוואַרצער אַרמעע", די לינקע אַנטי־קאָמוניסטישע אַרמעע אין מאָסקווע און געהאַט אין זייער מאַכט צו פערניכטען דעם קרעמל מיט אַלע רויטע פיהרער. מוראַוויאָוו און סמיראָוויטש, צוויי רוסישע אַרמעע־פיהרער, האָבּען געבּעטען די בּרידער גאָרדין צו געבּען די רעוואָלוציאָנעמע אַרומצוזינגלען דעם קרעמעל מיט אַרטילעריע און איהם פערניכטען. זיי האָבּען די געבּעטענע סאַנקציע נישט געגעבּען.

רעמאָלסט זענען די צוויי בּרידער גאָרדין געווען די איינציגע אַנטי־בּאָלשעוויסטישע מאַכט אין רוסלאַנד, פאַר וועמען לענין האָט געציטערט. בּיידע זענען געווען די פיהרער פון אַן־אַרמעע פון צעהן טויזענד מאַן, און אַרום אָט דער אַרמעע האָבּען זיך געשאַרט נאָך פופציג טויזענד „סימפּאַטיקער", די שוואַרצע אַרמעע האָט געהאַט וואָפען און אַמוניציע, און עס פערשטעהט זיך, אַז ווען די בּרידער גאָרדין וואָלטען געוועזן ווילענס־מענשען, וואָלטען זיי היינט געזעסען אויפ'ן בּענקעל.

ווער זענען די בּרידער גאָרדין און פאַרוואָס איז עס נויטיג זיי איצט צו דערמאָהנען?

די בּרידער גאָרדין, וועמען דאָס שיקזאַל האָט געשטעלט פאַר אַזאַ גרויסען נסיון — זאָל רוסלאַנד זיין קאָמוניסטיש אָדער נישט — געפינען זיך היינט אין ניו־יאָרק און לעבּען אונטער'ן אויסשלוס פון דער עפענטליכקייט — און ס'דאַרף זיי היינט דערמאָנען נישט נאָר וועגען דער ראָלע, וואָס זיי האָבּען געשפּילט, נאָר וועגען דער ראָלע, וואָס זיי שפּילען היינט. איינער פון די צוויי, וואָלף גאָרדין, איז בּיז פאַר אַ קורצער צייט צוריק געווע (אַ לערן־יונגעל אין אַ רעזורע אין ניו־יאָרק און דער אַנדערער — אַבּאַ, איז שוין אַ מעהר פּראַקטישער מענש — און שרייבּט לירישע פּאָעזיע, ווי ער ווערט דערפון זאַט, ווייס איך נישט.

פאַר די ראָזיגע צוויי בּרידער גאָרדין איז לענין געווען אַ רעאַקציאָנער. ווייניג פּראָגרעסיווע מענשען, האָבּען זיי געגען לענינען געקעמפּט...

ווער זענען אָט די צוויי פּראָגרעסיווע פרייהייטס קעמפּער?

דער טאַטע איז געווען דער לאָמושער רב. אין יאָהר 1920 איז ער געקומען קיין אַמעריקע און איז געוואָרען דער רב הכּולל אין שיקאַגע. מיט דריי יאָהר צוריק איז ער אין שיקאַגע געשטאָרבּען. בּיי זיין לעבּען פלעגט מען איהם רופען דער לאָמושער גאון. ער איז געווען אַ גאון, — אָבּער נישט פון צוואַנציגסטען — נאָר פון זעכצענטען יאָהרהונדערט — פלוס אַ גרויסע וועלטליכע בּילדונג. ער פלעגט אָפּריכטען חצות, אַרבּייטען שטאַרק פאַר חיזוק האמונה, כּשרות, שבת, מקוואות, און האָט דורכגעפיהרט אין שיקאַגע אַ גרויסען תּיקון בּרית, אַז מען זאָל אַ בּר־מינן נישט אַריינבּרענגען אין שול, ווען מען וויל איהם מספּיד זיין. אמת, ער איז טאַקע געווען קלאָר אין בּבלי און ירושלמי און האָט געהאַט אין זיין זכּרון טויזענדער „תּשובות", אָבּער ער האָט נאָך אָנגעשריבּען עטליכע בּיכער אויף רוסיש און האָט זיך נאָך דערבּיי בּעשעפטיגט מיט אַסטראָנאָמיע. ווען מען האָט אין שיקאַגע געפייערט זיין זיבּעציג־יאָהריגען געבּורטס־טאָג, האָט ער בּיי דער געלעגענהייט געהאַלטען אַן־אַסטראָנאָמיש־פיזיקאַלישען פּאָרטראַג, אי וועלכען ער האָט געוואָלט בּעווייזען, אַז גאָט איז נישט אין צייט, נאָר אויסער צייט און דער פּסוק „אלף שנים בּעינך כּיום אתמול" — טויזענד יאָהר זענען אינדיינע אויגען ווי נעכטען — איז נישט צו נעמען ווערטליך, ווייל אויף יעדען פּלאַנעט איז די צייט אַנדערש, און ליכט־יאָהרען — ליכט וואַנדערט אַכציג־טויזענד מייל אַ סעקונדע — זענען נישט אונזערע יאָהרען. דאָס פערענטפערט שוין טויזענד פראַגען, וואָס אַפּיקורסים פרעגען. אָט דער לאָמושער גאון, אַ מענש פון זעכצענטען יאָהר־הונדערט, וועלכער האָט דורך אַ צופאַל פערבּלאָנדזשעט אין צוואַנציגסטען יאָהר־הונדערט — אַ גאון און אַ צדיק און דער גרעסטער אויטאָריטעט פון זיין צייט אויף — זבחים ומנחות — איז געווען דער פאָטער פון די בּרידער גאָרדין, פאַר וועמען לענין איז געווען אַ רעאַקציאָנער.

דער לאָמושער גאון האָט געהאַט אַ בּרודער אין שיקאַגע, וועלכער איז געווען פּראָפעסאָר פון כעמיע אין דער שיקאַגער אוניווערסיטעט־ בּיידע בּרידער האָבּען זיך פינף און פערציק יאָהר נישט געזעהן — און ווען זיי האָבּען זיך צום ערשטען מאָל בּעגעגענט אין שיקאגע אין יאָהר 1920 — דער איינער אַן'אַלטער פּוילישער רב מיט אַ זיידענער זשופּיצע און אַ צילענדער־הוט, אַ זקן מיט אַ לאַנגער, ווייסער בּאָרד, אי (דער אַנדערער אַן'אַמעריקאַנישער אוניווערסיטעט־פּראָפעסאָר, גלאַט ראַזירט, מיט אַן'ענגלישען „קאַט־אַוועי" און אַ גרויסען פילץ־הוט האָבּען זיי זיך אָנגעקוקט איינער דעם אַנדערען ווי ווילדע, האָבּען זיך נעגענזייטיק אויסגעדריקט זייער פערוואונדערונג און זענען זיך צוגאַנגען... מעהר האָט שוין דער גאון דעם פּראָפעסאָר נישט געזעהן.

די זיהן פון אָט דעם לאָמושער גאון און די פּלימעניקעס פון אָט דעם שיקאַגער פּראָפעסאָר זענען די בּרידער גאָרדין אין וועמענס האַנט עס איז אין משך פון צ' יאָהר געלעגען דאָס שיקזאַל פון רוסלאַנד! — און דורכדעם פון גאַנץ אייראָפּע. ווען איך האָבּ דעם יונגערען בּרודער אַבּאַ'ן מיט אַ פּאָר טעג צוריק געפרעגט, אויב עס איז נישט געווען אַ נאַרישקייט פון זיין זייט, וואָס ער האָט נישט געלאָזט פערניכטען לענינען מיט זיין חברותא האָט ער געענטפערט: יאָ, עס איז געווען אַ נאַרישקייט...

די בּרידער גאָרדין זענען קיינמאָל נישט געגאַנגען אין אַ ישיבה, שול אָדער אוניווערזיטעט. זיי זענען אויטאָדידאַקטען; אָבּער וואָלף גאָרדין האָט אין זיינע יונגערע טעג געשריבּען תּורה־פּילפּול — און דער יונגערער אַבּאַ, איז אַ העבּרעאישער שריפטשטעלער. וואָלף איז מעהר אַ פילאָזאָף און אַ כאַציאָלאָג און אַבּאַ איז מעהר אַ פּאָעט. זיי האָבּען געשריבּען און פערעפענטליכט בּיכער איבּער לאָגיק, סאָציאָלאָגיע און עקאָנאָמיק. זיי שרייבּען בּיידע פליסיג רוסיש, דייטש, ענגליש און העבּרעאיש. וואָלף גאָרדין האָט אָנגעשריבּען דעם ענגלישען אַרטיקעל „לענין עס אי נאַוו הים" פאַר דעם נאָוועמבּער־העפט פון „רעפלעקס", און פיל קאָרעגירען האָט מען דעם אַרטיקעל נישט געדאַרפט.

בּיידע בּרידער גאָרדין האָבּען געשאַפען אַ נייע כאַציאָלאָגיש־פּאָליטישע טעאָריע, וואָס ס'איז בּעקאַנט אינטער דעם נאָמען „אינטער־אינדיווידואַליזם" — וואָס איז אַ פּשרה צווישען סאָציאַליזם און עקסטרעמען אינדיווידואַליזם און אין יאָהר 1922 איז אין פּעטערבּורג ערשינען אַ בּוך אין צוויי בּענד מיט'ן טיטעל: אינטער־אינדיווידואַליזם און קולטור" — דער יינגערער גאָרדין האָט אויך פערעפענטליכט אַ רייה פּאָעטישע שאַפונגען און אין יאָהר 1923 האָט מען אויפגעפיהרט זיינע אַ דראַמע אין מאָסקווער טעאַטער. דער עלטערער בּרודער, וואָלף, האָט אין יאָהר 1917 פערעפענטליכט אַ רוסישען בּוך מיט'ן טיטעל: „פינף אידעאַלען פון דער מענשהייט", און אַ יאָהר שפּעטער זענען ערשינען זיינע צוויי בּיכער: „דיאַלאָגען פון אַ פילאָזאָף" און „סאָציאַלער כישוף און סאָציאַלע טעכניק". דער לעצטער בּוך איז דאַן פון דער טשעקא קאָנפיסקירט געוואָרען.

בּיידע בּרידער זענען עטליכע מאָל אַרעסטירט געוואָרען און פערארורטיילט געוואָרען צום טויט. איינמאָל האָט זיי לענין בּעגנעדיגט און בּעפרייט אַ פּאָר מינוטען פאַר דער עקזעקוציע און דאָס צווייטע מאָל זענען זיי בּעפרייט געוואָרען פון אַ גרופּע אַרבּייטער — זייערע אָנהענגער, זיי האָבּען, נאַטירליך, געמוזט אַנטלויפען — ווייל — ווייל זיי זענען נישט געווען קיין לענינס ווילענס־מענשען, נאָר די זיהן פון לאָמושער גאון. אין אַ שעהנעם טאָג האָט לעאָן טראָצקי אַרומגערינגעלט די שוואַרצע אַרמעע — האָט די אַרמעע פערניכטעט, די שוואַרצע אַפּאָזיציע צובּראָכען און געצוואונגען די בּרידער גאָרדין זיך אָפּצוטראָגען פון דער פּאָליטישער סצענע. נאַטירליך האָט די בּאָלשעוויסטישע רעגירונג געקענט פערניכטען די בּרידער גאָרדין, ווי זי האָט פערניכטעט זייער אַרמעע, אָבּער עס שיינט, אַז זי האָט נישט געוואָלט שאַפען קיין מאַרטירער.

שפּעטער, ווען די שוואַרצע אַרמעע איז שוין געווען פערניכטעט, האָט נאָך די בּאָלשעוויסטישע רעגירונג אַליץ געדולדעט די בּרידער גאָרדין, זיי זענען געווען די איינציגע מענשען, וועלכע האָבּען געהאַט די פּריווילעגיע עפענטליך צו רעדען געגען דעם קאָמוניזם און געגען דער דיקטאַטור. אַנשטאָט זיי צו פערניכטען פיזיש, האָט זיי די רעגירונג פּאָליטיש „אויסגעפּרווירען" בּיז זיי זענען אַליין פון רוסלאַנד אַוועק. בּיידע געפינען זיך שוין אַ לענגערע צייט אין אַמעריקע. זיי לעבּען אין דער גרעסטער צוריקגעצויגענקייט. דער עלטערער בּרודער, וואָלף, האָט מיר פאַר אַ פּאָר חדשים צוריק געבּעטען, אַז איך זאָל איהם פערשאַפען די שטעלע פון אַ — רושע ניטאָר (סטרוזש בּלע"ז)... עס גלוסט זיך איהם נישט זיין אַ פאַבּריק־מאַכער, זייענדיג אַ רושעניטאָר, רעכנט ער, וועט ער האָבּען צייט צו שרייבּען זיינע בּיכער, דער יונגערער אַבּאַ, איז שוין מעהר וועלטליך געשטימט, איז שוין מעהר אייראָפּעאיש נעקלייערט, און וויל לעבּען — דאָס הייסט, ער וויל נישט, אַז די ווילען פון זיינע שיך זאָלען זיך מאַכען „אומאָפּהענגיג" און ער וויל, אַז זיין האַלז זאָל ווערען בּעצירט פון אַ קראַגען און אַ קראַוואַט...

בּיידע האָבּען געהאַט אַ געלעגענהייט צו ווערען וועלט־היסטאָרישע פיגורען — נאַפּאַלעאָנישע געשטאַלטען, און זענען געבּליבּען — דער איינער אַ קאַנדידאַט אויף אַ סטרוזש און דער אַנדערער מיט עהנליכע אַמבּיציעס. ווען דער טאַטע האָט געאַרבּייט פופציג יאָהר אויף זבחים ומנחות, קענען די זיהן נישט זיין קיין נאַפּאָלעאָנס.

אָבּער בּעת די בּרידער גאָרדין, מיט וועלכע די רוסישע וועלט האָט יאָהרען־לאַנג געקלונגען, האָבּען נישט בּעוויזען צו ווערען קיין נאַפּאָלעאָנס, האָבּען זיי בּעוויזען צו זיין זיהן פון זייער טאַטען, און פּלימעניקעס פון זייער פעטער — נאוּנישע טעאָרעטיקער, עפּעס וואָלט נישט געווען ריכטיג מיט דער וועלט־געשיכטע, ווען די בּרידער גאָרדין וואָלטען געבּליבּען די הערשער פון רוסלאַנד, אָבּער עס איז פערהאַן אין דעם אַ היסטאָרישע לאָגיק, וואָס בּיידע זענען דאָס וואָס זיי זענען היינט — „טרוימער פון געטאָ", סאָציאַלע טעאָרעטיקער און קריטיקער, ליטעראַטען און וועל בּילם אמת־זוכער. עס איז לאָגיש, וואָס די זיהן פון לאָמושער גאון זאָלען בּעטראַכטען לענינען פאַר אַ רעאַקציאָנער — אָבּער עס וואָלט נישט געווען לאָגיש ווען זיי וואָלטען געווען פעלד־מאַרשאַלען און דיקטאַטאָרען... עס איז אמת אַז אַ געוויסע צייט איז געלעגען דער שיקזאַל פון רוסלאַנד אין זייערע הענט, אָבּער עס איז דאָ אין דער וועלט־געשיכטע אַזאַ זאַך ווי צופאַל און אויף אַ צופאַל פרעגט מען קיין קשיה'ת נישט. די צוויי קאָמאַנדירען פון דער רוסישער שוואַרצער אַרמעע, פאַר וועלכע לענין האָט געציטערט, האָבּען היינט זייער רעזידענץ אין איסט ברודע סטריט, נוי־יאָרק.

——:0:——

היינט, מיטוואָך—1 פאָרשטעלונג פון

„אַרטעט"

אין פילהאַרמאָניע

(נאַרוטאָוויטשאַ 20)

לטובת דער געזעלשאַפט „טאָז"

ווידערהאָלונג פון דער

פּרעמיערע פון 6. פּראָגראַם

א. נ.

שושנת יעקב

1) אַ דעלעגאַט פון לאָוויטש
2) כּלי־זמרים
3) מגיד פון ליטע
4) גנבים
5) בּלויע מיהל
6) האַללאָ! האַללאָ!
7) אוי, אַבּראַם
8) טאַנץ (פוסאָ־ווער רבּי)
9) דער נודניק
10) שושנת יעקב
11) יענקע דודל

אָנהויב 9.30 אַ זייגער, סוף 11.45 אָוו.
בּילעטען פון 7 אָוו. אין פילהאַרמ.־קאַסע

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, tel. 47-67.

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־ און אינערע קראַנקה. בּעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בּערגזון־בּעשטראַהלונגען קווארץ־לאַמפּען). נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג

דער טאַנץ אַרום גאָלדענעם קאַלבּ.

(ראָמאַן).

11)

— גנעדיגער הער — האָט זי אַ זאָג געטאָן מיט קאָקעטעריע — איך וואוין אין דעם זעלבּען האָטעל וואָס איהר. נאָך דעם, וואָס ס'איז פאָרגעקומען, האָבּ איך מורא צו גיין אַליין, און איהר וועט דאָך אוראי זיין אַזוי ליבּענסווירדיג. און מיך אָפּפיהרען!

— מיט פערגעניגען, מאַדאַם! — האָט ראָבּערט געענטפערט — איך פערזיכער אייך, אַז מיט מיר וועט איהר קאָנען זיין גאַנץ רוהיג. ווען ווילט איהר אַוועק פון דאַנען?

— ווען אייך וועט זיך גליסטען... אַלענפאַלס, וואָס שנעלער... מאָרגען פאָהר איך אַוועק קיין וואַרשאַ, ווייל איך געפין פשוט אין זיך קיין דרייסטקייט צו פערבּלייבּען דאָ אַליין... נו, און דערצו נאָך, ווען מ'הויבּט אָן אַוועק'צו'הרג'ענען די בּעסטע רייכסטע מענער, וואָס קאָנען זיין אונזער איינציגע האָפנונג...

— איהר וועט דערלויבּען, וועל איך גיין נעהמען מיין פּלאַשטש, און דאַן וועל איך זיין צו אייער דיענסט.

אין אַ מינוט שפּעטער זענען זיי שוין געווען אויפ'ן גאַס.

— אַלזאָ, ליבּע מאַדאַם, מאָרגען פערלאָזט איהר צאָפּאָט? — האָט ראָבּערט אַ פרעג געטאָן.

— זעלבּסטפערשטענדליך, איך האָבּ דאָך דאָ גאָרנישט, וואָס צו טון. די עלעגאַנטסטע מענער, וואָס וואָלטען געקאָנט פעראינטערעסירען אַזאַ מין פרוי, ווי איך בּין — זענען דאָך אַלע שפּילער, און אַשפּילער קאָן קיינמאָל נישט זיין קיין גוטער ליבּהאַבּער! שוין־זשע מיינט איהר, אַז איך קום אין קאַזינאָ אַריין בּכדי צו שפּילען?.. נאַרישקייט!.. איהר דאַרפט אויך וויסען זיין, אַז איך בּין אַנב אַ גרויסע פּחדנ'טע, ליבּער הער באַראָן! דער קלענסטער גרילץ פון אַ מעבּעל־שטיק קאָן שטאַרקער מאַכען דאָס קלאַפּען פון מיין האַרץ... די האָר שטעלען זיך מיר קאַפּויר... אין האַלז הויבּט מיר אָן צו ווערגען...

— אייער פריינד וואָלט אייך נעדאַרפט בּע־גלייטען!

— אַלע מענער, פערשטעהט איהר מיך, זענען שמאַטעס. מיין פריינד איז אַ חתונה־געהאַטער, און ער האַלט פאַר שכל'דיגער צו פאָרען זיך אַרום זיין ווייבּ, איידער צו וויזען זיך אין דער וועלט מיט מיר!

— זייט מודה, אַז דאָס גראָד איז זעהר פיין...

— אָבּער איך וויל דאָך, אַז דער ליבּהאָבּער מיינער זאָל גיין אויף געוויסע קרבּנות... נאָר לאָמיר איהם לאָזען געמאַך! ער איז צו גראָבּהויטיג, און ר'איז נישט ווערט, מ'זאָל אויף איהם לייגען אַכט? איך רעכען שוין פון לאַנג, אַז איך וועל איהם לאָזען לויפען, און שפּילען זיך מיט זיין כּשר'ער ווייבּ, ווען איך וועל געפינען אַנ'אַנדערען אַ פּאַסיגערען אויף זיין אָרט!

זיי האָבּען זיך דערנעהנטערט צום האָטעל.

דאָס שיינע ווייבּעלע האָט איינגעפונען פאַר פּאַסיג אויסצודריקען איהר דאַנקבּאַרקייט צו ראָבּערט'ן, און זי האָט אַ זאָג געטאָן:

— איך ווייס נישט, גנעדיגער הער, ווי־אַזוי צו בּעדאַנקען אייך פאַר אייער ליבּענסווירדיגקייט... אין וואַרשאַ וואוין איך אויף דער ציעלאַנסקע גאַס. איהר זאָלט געדענקען דעם נאָמען מאַרישיע בּאַרענשטיין! ווען איהר וועט קומען צו מיר אין בּעזוך, וועל איך זיך בּעמיהען אייך אָפּצודאַנקען פאַר אייער... ליבּענסווירדיגקייט!

ראָבּערט האָט פון זיין זייט אויך בּעדאַנקט די פרוי, און זיי זענען בּיידע אַרויף אויף די טרעפּען.

אין גרויסען פירהויז האָט דער פּאָרטיע דער־צעהלט פאַר אייניגע נייגעריגע פערשידענע פּרטים פונ'ם מאָרד.

— אַנ'עוך מיט אַ שעה צוריק — האָט ער אי־בּערגעגעבּען — איז בּערג נעגאַנגען מיט עפּיס אַ יונגענמאַן. זיי זענען בּיידע געגאַנגען אין דער ריכטונג צו דעם האָטעל.

— נו, נו?

— איז אָט דער יונגערמאַן, רעכענט מען, זאָל עס זיין דער מערדער. דערווייל איז קלאָר איין זאַך: דעם אומגליקליכען בּערג האָט מען בּע'גנבּ'עט פון קאָפּ בּיז'ן קעל די פּיס. מ'האָט בּיי איהם גאָרנישט איבּערגעלאָזט. עס זענען אַפילו פערשוואונדען די רינגען פון זיינע פינגער.

— יאָ, ער האָט פּאַקטיש געטראָגען טייערע רינגען — האָט זיך אַריינגעמישט ראָבּערט „בּאַראָן איירעלשטאַט", — ווען איך בּין אַריין אין קאַזינאָ, איז איזאַק בּערג נראָד אַרוים פון דאָרטען. מיר האָבּען זיך בּלויז געטוישט מיט אַ פּאָר ווערטער... אין איך געדענק קלאָר, אַז אויף די הענד האָט ער געטראָגען עטליכע פּרעכטיגע רינגען, וועלכע ער האָט, ווי בּכיון אָפּוועק־געהאַלטען, ווי ווּעלענדיג זי דרייצען מיט זיי, איך האָבּ איהם געוואָלט פערבּעטען אויף אַ פּאַרטיע, נאָר ער האָט זיך אָפּגעזאָגט, ערקלערענדיג: „איך שפּיל נישט היינט, ווייל איך בּין איבּערצייגט, אַז איך וואָלט היינט פערשפּילט", אי (ער איז אַוועק.

עס זענען אָנגעקומען נייע מענשען.

זיי האָבּען איבּערגעגעבּען נייע פּרטים, וואָס זיי האָבּען געהערט פון אַנדערע.

די אויספאָרשונגס־מאַכט איז שוין צוגעטראָטען צו דער אַרבּייט. מ'האָט דערצעהלט, אַז מ'זוכט אַרום גאָר שטאַרק, אַז די געהיים־פּאָליציי אַרבּייט מעשים, און אַז דעם פערבּרעכער וועט וואַהרשיינליך נישט גראָטען אַרויסצוגליטשען זיך פון דער גע־רעכטיגקייט.

פאַר ראָבּערט'ן איז דאָ גאָר קיין נייעס נישט געווען.

ער איז אַוועק צו זיך אין צימער.

סאַלאָמעאַ איז שוין אַנ'אויסגעטועטע געלעגען אין איהר בּעט.

דאָס פענסטער איז געווען אָפען, און אין צימער האָט אַדורכגעלויכטען אַ הימעל אויסגעזייעט מיט שטערען.

ז', סאַלאָמעאַ איז נאָך נישט געשלאָפען.

— פאַרוואָס עפּיס אַזוי פריה? — האָט זי זיך פערוואונדערט — איך האָבּ נאָך גאָרנישט געוואַרט אויף דיר, טייערער מיינער!...

— כ'האָט נאָר וואָס דער'הרג'עט איזאַק בּערג'. גאַנץ צאָפּאָט איז אויף די פּיס. ווען ס'איז דערהאַלטען געוואָרען די ידיעה, האָט מען איבּערגע־ריסען דאָס שפּילען.

— ער איז געשטאָרבּען? — האָט סאַלאָמעאַ אַ פרעג געטאָן.

— מאָמענטאַל געשטאָרבּען.

— וואָס רעדט מען עפּיס וועגען דעם?

— מ'איז חושד עפּיס אַ יונגענמאַן, וועלכען מ'האָט פריהער געזעהן מיט איהם גיין.

— אַ... אַ יונגענמאַן... יונגעלייט שפּילען אַ גרויסע ראָלע אינ'ם לעבּען פון רייכע דייטשען. איך בּין חושד, אַז בּיי דעם איזאַק בּערג'ן האָבּען געמוזט זיין אימנאַטירליכע נייגונגען....

— אויף וואָס שטיצסטו דיין חשד?

— דערויף, וואָס ער האָט זיך קנאַפּ אינטערע־סירט מיט שיינע פרויען! — האָט זי אָפּגעענטפערט, קוים איינהאַלטענדיג זיך פון לאַכען — פאַר מיר, ווהסטו, איז דער פאַקט אויסגעפאַלען לטובה: די ביזט דאָך צוליבּ דעם פריהער געקומען צו מיר... נו, קום שנעלער צו מיר... עס גלוסט זיך מיר גאָר נישט שלאָפען!...

(פאָרטזעצונג קומט).

די פערוואַלטונג פון
וועכנערין-קליניק „לינת החולים“ פּאָלודניאָווא 19

מאַכט בעקאַנט, אַז זונטאָג, דעם 20 מאַי ד. י. 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג צום ערש-
טען טערמין וועט אין זיצונגס-זאַל פּאָלודניאָווא 19, פאָרקומען די

אַלגעמיינע פערזאַמלונג
פון די וועכנערין-מיטגלידער

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפענונג פון דער פערזאַמלונג; 2) בעעהרען דעם אָנדענק פון פערשטאָרבענע מיטגלידער; 3) וואַהלען פון אַ פאָר-זיצענדען; 4) לעזען פון פּראָטאָקאָל פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג; 5) בעריכט פון דער פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 6) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 7) ליקווידאַציע פון אַלטען סטאַטוט 8) פרייע פאָרשלאָגען.

בעמערקונג: פאַלס ס׳וועט נישט ערשיינען דיִ בעגיגענדע צאָהל מיטגלידער וועט די פערזאַמלונג פאָרקומען דעמזעלבען טאָג, 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג צום צווייטען טערמין און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.

די פערוואַלטונג.

וואָרנונג!

אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס ג׳ פּובליקום, אַז די

עכט-פאַטענטירטע **בעטען** עכט-פאַטענטירטע

זענען פערזעהען נור מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען איז אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל.. פאָלאָווע בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג. ⁂ פאַבריקס-פרייזען. ⁂ זעמטליכע רעפּעראַטורן.

הערט! **לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85.** דעטייל!

Dr. med.
E·Szereszewska
Cegielniana 66, tel. 65-45
קינדער-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 3—4 נאָכמ. 888

דער בעקאַנטער מוזיקער
י. טויבע
איז צוריקגעקעהרט
און נעהמט אָן לעקציעס.

Dr. med.
L. Pikielny
אוראַלאָג
ספּעציאַל-ארצט פאַר
נירען, בלאָזען- און האַרן-
קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
קאָנסולטאַנגס פון 4—7 אין אָוונט

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע. לושין און ראַק. רענטגענשטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 12 ביז 3 נאָכמ. און פון 6 ביז 9 אין אָוענד

מאַסאַזש- און היילגימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד.
ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 8, טעל. 51-39.
[illegible]

זומער-וואוינונג
צו פערמיטען אין דער קאָלאָניע ראַדאָגאָשטש, זגערזשער שאָסע נומ׳ 85.
[illegible] 677

Dr. med.
Wolf Eychner
פרויען-קראַנקהייטען
און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 34-72.
[illegible] 294 פון 12—2 נאָכמ. און [illegible] פון 6-8 אָווי

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָווא 23.
טעלעפאָן 40-26.
ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און וענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט און וענערישע קראַנקהייטען; און ליכט-היילאינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

Dr. med.
NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס טריפּער און הויט-קראַנקה בעהאַנדל. פון מענער-שוואַכע
נעמט אָן פון 5—9 אָוונד

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1926 roku „O regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych mięsa i jego przetworów, oraz odzieży i obuwia przez wyznaczanie cen" (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 101) na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 527 art. 8), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi z dnia 16 kwietnia 1926 roku — niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuie:

Uchwałą Magistratu m Łodzi Nr. 399 z dnia 8 maja 1928 roku zostały wyznaczone ceny maksymalne (najwyższe):

Na przetwory zboż chlebowych za 1 klg.:

W HURCIE:	
mąka żytnia 65%	Zł. 0.77
„ „ 70%	„ 0.75
mąka pszenna 60%	„ 0.82

W DETALU:	
mąka żytnia 65%	Zł. 0.85
mąka pszenna 60%	„ 0.88
chleb żytni pytl. 65%	„ 0.72½
„ „ „ 70%	„ 0.70
„ razowy	„ 0.60
bułki	„ 1.20

W myśl zacytowanego Rozporządzenia Rady Ministrów par. 7 wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Zaznaczam, że zgodnie z §§ 10 i 11 wymienionego Rozporządzenia Rady Ministrów, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych lub nieujawnienia tych cen w cennikach właściwych przedsiębiorstw handlowych, będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji według art. 4 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 527) — **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10 tysięcy złotych,** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Łódź, dnia 9 maja 1928 roku.

Prezydent m. Łodzi (—) BR. ZIEMIĘCKI.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 8-go do poniedziałku, dnia 14-go maja 1928 r. wł.

Dla dorosłych:
Świat w płomieniach
Dla młodzieży:
„POD OSŁONĄ NOCĄ"
Dramat w 7-miu częściach z życia kowboyów.
Wpoczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz

קעטען
צו שליכטען און שערען
קאַמגאַרן, בוימוואָלענע און שטרייכגאַרן
זאָרגפעלטיג און רעעל אויסגעפערטיגט נעמט אָן
:—:—: די פירמע :—:—:
מ. זיידלער און מ. פשיגורסקי
פּאָלודניאָווא 58, טעל. 39-63.

:—: יודישער :—:
פרויען-פערבאַנד „ו.י.ז.א.“
אַל. קאָשטשושקי 21.
היינט, מיטוואָך, 9 אַ זייגער אין אָוונט אויף דעם וועכענטליכען טעע-אָוונט וועט
ד״ר העגריק אָרמאַן
האַלטען אַ רעפעראַט אויף דאָס טעמע:
„די גרונד-שטריכען פון דער יוגענד-פּסיכאָלאָגיע“
איינטריט פאַר מיטגלידערינס און איינגעפיהרטע געסט — פריי! 127

מעבעל
איך קויף און פערקויף
ריוואַנעס, פעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָוואַרען א.ז.וו. און צאָהל די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטשאַ 19
(דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פריוואַט-וואוינונג שענקעוויטש 29)
ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 918

ווער וויל אָפּגעבען אַ פרייען פּלאַץ
אויף אַ הויף, עווענטועל פון אַ פאַרטער לאָזען העכער בויען פאַר אַ פאָטאָגראַפישען אַטעליער אין דער געגענד פון פּאָלודניאָווע—זאַוואַדזקאַ ביז גלובאַ און זייטיגע גאַסן, פאַר גוטע בעדינגונגען, קען אָפּגעבען אָפּערטען אין אַדמ. פון „נ. פּ.“ אונטער „Foto“
מעקלערס זענען געוואונשען.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 6—7
ד״ר ראָזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד״ר פּאָפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5—6
ד״ר קאָנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד״ר ווייגבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד״ר סטופעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ארצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	9—2

צאָהן-מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קאַראָנען, פּלאָמבען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אימפונגען געגען שוואַרטן (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקה. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.
נעהמט אָן פון 9—7 אָוונד. צו ביליגע פרייזען.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר׳ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפאַלטע
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4
פאַר אַ מילימעטער-שורה: נאָכ׳ן טעקסט—10 „ „ „ „ „ 15— „ „ „ „ 7
אויסער דער שטאָט 50 פראָצ. טייערער. אויסל. 100 פראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלן אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל.
אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצ. טייערער.
[illegible]
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.